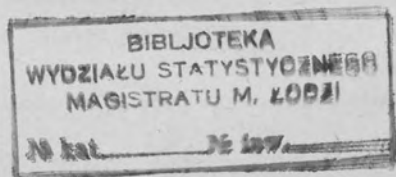

DZIENNIK ZARZĄDU M. ŁÓDZI

WYCHODZI 15 KAŻDEGO MIESIACA

WYDAWCA: ZARZĄD M. ŁÓDZI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ŁÓDŹ, PLAC WOLNOŚCI NR. 14, POKÓJ NR. 14, TELEFON 218-03

PRENUMERATA:

kwartalnie	Zł. 3.—
półrocznie	" 6.—
rocznie	" 12.—
pojedynczy zeszyt	" 1.—

CENY OGŁOSZEŃ:

1 strona przed tekstem	Zł. 150.—
¹ / ₂ " " " "	80.—
1 " za tekstem	100.—
¹ / ₂ " " " "	60.—
drobne po 10 groszy za wyraz.	

Treść zeszytu 11-go z dnia 15. XI. 1933 r.

---

1. Pamiętnik „Dnia Przeciwdurowego” w Łodzi	647
2. Przegląd ustawodawstwa, rozporządzeń i wyjaśnień władz	671
3. Kronika: I. Z życia Zarządu m. Łodzi. II. Różne	673
4. Sprawozdanie kasowe Zarządu m. Łodzi za miesiąc październik 1933 r.	681-682
5. Ruch służbowy za miesiąc październik 1933 r.	683
6. Zarządzenia i Okólnik Nr. 20	685
7. Obwieszczenie w sprawie ustalenia na rok 1934 wysokości stawki dodatku komunalnego na rzecz m. Łodzi do państwowego podatku od energii elektrycznej na 25% podatku państwowego	688
8. Obwieszczenie w sprawie państwowego podatku od uboju	688
9. Ogłoszenia	688

PAMIĘTNIK
„DNIA PRZECIWDUROWEGO”
W ŁODZI

„DZIEŃ PRZECIWDUROWY W ŁODZI”

10 PAŹDZIERNIKA 1933 ROKU

Od szeregu lat Polski Związek Przeciwgruźliczy prowadzi w całej Rzeczypospolitej t. zw. „Dni Przeciwgruźlicze”. Ideą tych dni jest spopularyzowanie walki z gruźlicą i uświadomienie szerokich rzesz ludności państwa o niebezpieczeństwie tej groźnej choroby, zbierającej obfite żniwo szczególnie wśród warstw pracujących.

Jako sekretarz generalny tych „Dni” na odcinku łódzkim — miałem sposobność przekonania się o celowości prowadzonej akcji i o tym jakie wyniki daje propaganda przeciwgruźlicza.

Niema w Łodzi obywatela, któryby nie zetknął się z akcją i nie nabrał przeświadczenia o jej dobroczynnym znaczeniu. Ale gruźlica wobec ciężkich warunków gospodarczych kraju i złych warunków mieszkaniowych nie da się tak łatwo zwalczyć, choć niemal całe społeczeństwo przyjmuje w walce udział. Zresztą — w najlepiej zagospodarowanych krajach z ludnością o wysokiej kulturze sanitarnej gruźlica jest stałym zjawiskiem.

Nie można jednak powiedzieć tego o tyfusie brzusznym. Był on bowiem w krajach zachodnich jedynie konsekwencją wojny. Z chwilą unormowania się warunków życia — tyfus brzuszny zanika tam, jak zniknął u nas w województwach centralnych tyfus plamisty.

Skoro zwalczony został dur plamisty — nasuwa się pytanie: czemu dotąd nie możemy uporać się z durem brzusznym, który może i powinien być sprowadzony do sporadycznych jedynie przypadków?

Bo dur jest następstwem nietylko złych warunków sanitarnych miasta, jeśli chodzi o Łódź, ale również niskiej kultury sanitarnej mieszkańców Łodzi.

Zdaje sobie sprawę, że samorządowi łódzkiemu nie uda się zmienić do gruntu stanu sanitarnego miasta, gdyż sprawa dobrej wody do picia, całkowitego skanalizowania miasta oraz wprowadzenia nowych niezbędnych inwestycji sanitarnych potrzebuje wielkiego nakładu środków materialnych, a zatem i większego czasu na ich zgromadzenie.

Te rzeczy będą więc mogły być realizowane powoli. Można jednakże i powinno się wpłynąć na szybsze podniesienie kultury sanitarnej osobistej mieszkańców Łodzi. Powstaje zatem konieczność prowadze-

nia szerokiej akcji uświadamiającej w tym kierunku. I tu, wprawdzie, niezbędne są nakłady pieniężne, ale są one skromniejsze, łatwiejsze do osiągnięcia.

Jako projektodawcy „Dnia Przeciwdurowego“ chodziło mi wtedy przede wszystkim o to, aby drogą szerokiej propagandy zwrócić uwagę całego społeczeństwa łódzkiego na rozpowszechnione u nas zło i na płynące z niego nieszczęścia. Chodziło mi o skupienie w jednym dniu wszystkich środków, jakimi może aparat samorządowy rozporządzać, aby wykorzystać je w całej pełni na rzecz propagandy przeciwdurowej.

Jeszcze w poprzednim samorządzie zabiegałem o to; zrozumienie wszakże dla tej akcji znalazłem dopiero obecnie. Pan Komisarz Rządowy m. Łodzi przedstawione projekty aprobował i niezbędne na przeprowadzenie akcji środki znalazł.

W niespełna trzy tygodnie od tej decyzji — w dniu 10 października 1955 roku odbył się pierwszy w Polsce „Dzień Przeciwdurowy w Łodzi“.

Jakie on da korzyści, o ile wpłynie na podniesienie świadomości o niebezpieczeństwie, płynącym z duru brzuszego, ilu mieszkańców nauczył jak się ustrzec tej choroby, pokaże najbliższa przyszłość — okres letnich miesięcy roku przyszłego.

Zdaję sobie sprawę, że ta jednodniowa propaganda nie dotarła jeszcze do wszystkich, że są nadal ludzie, dla których słowo w prasie, odczyt, hasła, ulotki, afisze i t. p. środki propagandowe nie trafiają do przekonania, że są jeszcze tacy, którzy udzielanych rad i wskazówek nie zechcą posłuchać. Ale jeśli przy obecnej 10-procentowej śmiertelności, jaką daje tyfus brzuszny, propaganda trafiła choćby do kilkudziesięciu tysięcy rozsądnych mieszkańców i jeśli uratuje chociażby kilka istnień ludzkich od śmierci, a kilkadziesiąt od tej ciężkiej choroby — będzie to dla Komitetu „Dnia Przeciwdurowego w Łodzi“ najwyższą zapłatą za podjęte trudy i prace.

Stanisław Kempner

Naczelnik Wydziału Zdrowotności Publicznej
Zarządu m. Łodzi

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONEJ AKCJI

Pierwsze organizacyjne zebranie Komitetu „Dnia Przeciwdurowego w Łodzi” odbyło się w dniu 22 września 1933 roku w sali posiedzeń Wydziału Zdrowotności Publicznej Zarządu m. Łodzi przy udziale kilkudziesięciu zaproszonych osób ze świata lekarskiego, przedstawicieli władz państwowych, samorządowych, prasy, organizacji pracowniczych.

Porządek dzienny przewidywał:

1. Zagajenie zebrania.
2. Wybór prezydjum zebrania.
3. Wygłoszenie referatów i dyskusja nad nimi.
4. Wybór komitetu wykonawczego, złożonego z 8 osób.
5. Wybór sekcji: prasowej, odczytowej i propagandowej.

Zebranie zagaił p. inż. Waław Wojewódzki, komisarz rządowy m. Łodzi, zaznaczając, iż wielka liczba chorych na dur brzuszny w Łodzi, spowodowana złymi warunkami sanitarnymi miasta, zubożeniem szerokich warstw pracowniczych, a głównie — nieświadomością skąd płynie niebezpieczeństwo tej choroby, — zmusza do szukania skuteczniejszych, niż dotychczas, sposobów walki z tą niebezpieczną i groźną chorobą, zbierającą w Łodzi corocznie liczne ofiary i obciążającą poważnie budżet miejski.

Udowodnianie w tym gronie zebranych potrzeby walki z durem brzuszny uważał, rzecz prosta, za zbędne. Nadmienił tylko, że znając główne źródła choroby, którymi są w pierwszym rzędzie siedliska brudu wśród nieuświadomionych najszerszych warstw naszego miasta, — łatwo zrozumieć, że wzmoczenie propagandy higieny osobistej i systematyczne wznawianie jej da niewątpliwie — jeśli nie zaraz, to już może w najbliższych latach — pożądaną wynik, zmniejszając liczbę zachorowań i liczbę zgonów z duru brzuszego.

Podkreślił dalej, że walkę z tą chorobą trzeba będzie toczyć i to systematycznie, gdyż szeroki ogół nie uświadamia sobie dostatecznie ani jej niebezpieczeństwa, ani też możliwości uniknięcia zachorowania przy zachowaniu odpowiednich warunków, przy zachowaniu

pewnej ostrożności. Zapomocą żywego słowa i przy czynnym współudziale najszerszych sfer pracujących, a więc przede wszystkim delegatów robotniczych, sięgać tedy należy do wszystkich fabryk, zakładów, wszystkich zakątków pracy, aby propagować tam zasady higieny, zasady czystości.

Dzięki współpracy sfer nauczycielskich — dotrzeć znów będzie można z propagandą do młodzieży, a przez nią — również do ich rodzin. Jeśli zaś i prasa weźmie żywy udział w tej na szeroką skalę zakrojonej walce z dudem — dotrzeć chyba będzie można niemal do wszystkich mieszkańców Łodzi i wszędzie, gdzie trzeba, szerzyć zrozumienie potrzeby walki z tą chorobą, którą już dawno zwalczano w państwach ościennych.

P. Komisarz prosił wszystkich obecnych o współpracę w tej akcji i przyjęcie mandatów członków komitetu „Dnia Przeciwdurowego w Łodzi“.

Na zaproszenie zebranych p. Komisarz objął przewodnictwo zebrania, prosząc do stołu prezydjalnego: na asesorów pp. d-ra Stanisława Skalskiego, naczelnika Wydziału Zdrowia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego i d-ra Tadeusza Załęskiego, kierownika Miejskiej Pracowni Bakterjologicznej, na sekretarza — Władysława Drymera, kierownika Oddziału Sanitarnego Wydziału Zdrowotności Publicznej.

Następnie udzielił głosu p. d-rowi Bolesławowi Misjonowi, inspektorowi sanitarnemu m. Łodzi, który wygłosił referat o durze brzuszonym w Łodzi i projektowanych sposobach walki z nim w „Dniu Przeciwdurowym“.

Drugi referat p. t. „Warunki lokalne, sprzyjające rozpowszechnianiu się w Łodzi duru brzuszego“ wygłosił dr. Tadeusz Załęski.

Nad referatami przeprowadzono dyskusję, poczem przystąpiono do wyborów komitetu wykonawczego i trzech sekcji.

Do komitetu wykonawczego powołano: na przewodniczącego d-ra Misjona Bolesława, inspektora sanitarnego m. Łodzi, na sekretarza — Drymera Władysława, kierownika Oddziału Sanitarnego Wydziału Zdrowotności Publicznej Zarządu m. Łodzi; na członków pp.: Dobrowolskiego Stanisława, inspektora szkolnego w Łodzi, red. Gumkowskiego Czesława, prezesa Syndykatu Dziennikarzy w Łodzi, Kempnera Stanisława, naczelnika Wydziału Zdrowotności Publicznej Zarządu m. Łodzi, d-ra Ładyńskiego Stefana, inspektora lekarskiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, d-ra Stańczaka Stanisława, wizytatora Kura-

torjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego, d-ra Załęskiego Tadeusza, kierownika Miejskiej Pracowni Bakterjologicznej.

Do sekcji I — Prasowej: na przewodniczącego — red. Gumkowskiego Czesława, prezesa Syndykatu Dziennikarzy w Łodzi; na członków pp.: Glika Szymona, członka red. „II. Republiki“, Kempnera Stanisława, naczelnika Wydziału Zdrowotności Publicznej Zarządu m. Łodzi, Milkera Aleksandra, red. „Neue Lodzer Zeitung“, Polaka Władysława, redaktora „Expressu“, Probsta Franciszka, naczelnego redaktora „Echa“, Wasercuga Gustawa, redaktora „Głosu Porannego“, Wojtyńskiego Jana, referenta prasowego D. O. K. IV — Łódź.

Do sekcji II — Odczytowej: na przewodniczącego — d-ra Ładyńskiego Stefana, inspektora lekarskiego Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego; na członków pp.: d-ra Bogusławskiego Stefana, naczelnego lekarza Kasy Chorych w Łodzi, Dobrowolskiego Stanisława, inspektora szkolnego w Łodzi, d-ra Froma Benjamina, lekarza Dozoru Sanitarnego, d-ra Gutentaga Stanisława, naczelnego lekarza higienistę w Wydziale Oświaty i Kultury, d-ra Kielmucia Józefa, lekarza Dozoru Sanitarnego, Kotulę Oskara, inspektora szkolnego w Łodzi, d-ra Libiszowskiego Edmunda, lekarza Dozoru Sanitarnego, Miodeckiego Józefa, inspektora szkolnego w Łodzi, d-ra Makowera Hermana, d-ra Mittelstaedta Edwarda, inspektora szpitalnictwa miejskiego, Okarmusa Walentego, inspektora szkolnego w Łodzi, d-ra Rudzkiego Witolda, ref. higieny i profilaktyki Kasy Chorych w Łodzi, d-ra Schweiga Samuela, prezesa Tow. Ochrony Zdrowia Ludności Żydowskiej, d-ra Seliwanową Ernę, kierowniczkę Pracowni Bakterjologicznej Kasy Chorych w Łodzi, d-ra Skibniewskiego Franciszka, lekarza Dozoru Sanitarnego, d-ra Stańczaka Stanisława, wizytatora Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego, Szletyńskiego Stefana, inspektora szkolnego w Łodzi, d-ra Szmertłowskiego Józefa, lekarza Dozoru Sanitarnego, d-ra Szwalbego Michała, dyrektora Łódzkiego Oddziału Tow. Ochrony Zdrowia Ludności Żydowskiej, d-ra Weylanda Józefa, lekarza powiatowego Starostwa Grodzkiego Łódzkiego, d-ra Wolfsona Mojżesza, ordynatora szpitala w Radogoszczu, d-ra Załęskiego Tadeusza, kierownika Miejskiej Pracowni Bakterjologicznej.

Do sekcji III — Propagandowej: na przewodniczącego — d-ra Załęskiego Tadeusza, kierownika Miejskiej Pracowni Bakterjologicznej; na członków pp.: Bierkowskiego Józefa, przedstawiciela Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego w Łodzi, Dudkiewicza Edwarda, przedstawiciela Związku Nauczycielstwa Polskiego w Łodzi, Idźkowskiego Antoniego, dyrektora Gimnazjum Zgromadzenia Kupców

w Łodzi, Jaworskiego Władysława, redaktora „Dziennika Zarządu m. Łodzi“, Kalinowskiego Mieczysława, dyrektora Zarządu m. Łodzi, d-ra Kalisza Józefa, prezesa Łódzkiego Oddziału Polskiego Czerwonego Krzyża, Klecka Waclawa, kierownika Oddziału Opieki Zamkniętej Wydz. Opieki Społ. Zarządu m. Łodzi, inż. Kloczkowskiego Jana, kierownika Miejskiego Zakładu Odkażającego, Modrzejewskiego Jana, przedstawiciela Związku Związków Zawodowych w Łodzi, Ortela Władysława, przedstawiciela Polskiego Związku Zawodowego „Praca“, d-ra Skalskiego Stanisława, naczelnika Wydziału Zdrowia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego, d-ra Stańczaka Stanisława, wizytatora Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego, Stefańskiego Benedykta, kierownika Polskiego Radja w Łodzi, Waltratusa Jana-Nepomucena, naczelnika Wydziału Oświaty i Kultury Zarządu m. Łodzi, Wisławskiego Tadeusza, naczelnika Wydziału Opieki Społecznej Zarządu m. Łodzi, Wojdana Stanisława, przedstawiciela Okręgowej Komisji Związków Zawodowych w Łodzi.

Niezależnie od komitetu wykonawczego — postanowiono na wniosek p. naczelnika St. Kempnera powołać komitet honorowy, do którego zaproszono p. inż. W. Wojewódzkiego, komisarza rządowego m. Łodzi, w charakterze przewodniczącego i pp.: d-ra St. Skalskiego, naczelnika Wydziału Zdrowia Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego, oraz d-ra T. Załęskiego, kierownika Miejskiej Pracowni Bakterjologicznej, w charakterze zastępców przewodniczącego.

*

Tegoż dnia odbyło się posiedzenie komitetu wykonawczego pod przewodnictwem d-ra B. Misjona.

Tematem obrad było ustalenie daty „Dnia Przeciwdurowego w Łodzi“ oraz sposób przeprowadzenia propagandy na terenie Łodzi.

Na propozycję przewodniczącego — zgodzono się, iż dniem wzmoczonej propagandy walki z durym brzuszny będzie w roku bieżącym 10 październik 1933 roku. W roku przyszłym zaś propaganda powinna być przeprowadzona przed okresem wzmaganania się duru brzuszego, najlepiej w drugiej połowie maja, a więc zanim ludność zacznie się rozjeżdżać na wypoczynek letni.

Następnie uchwalono zwrócić się do szeregu lekarzy z prośbą o opracowanie artykułów do prasy; artykuły te będą zamieszczone we wszystkich dziennikach łódzkich w dniu 10 października bieżącego roku.

W okresie, poprzedzającym „Dzień Przeciwdurowy“, postanowiono umieszczać w prasie różne wzmianki o durze i krótkie hasła, wskazujące, jak można się ustrzec duru brzuszego. W dniu zaś 10 października — zorganizować w różnych dzielnicach miasta szereg odczytów na jeden temat „Jak ustrzec się duru brzuszego“, we wszystkich zaś szkołach — pogadanki dla młodzieży, które powinny być wygłoszone przez nauczycielstwo.

Na wniosek przewodniczącego postanowiono poczynić odpowiednie starania, ażeby w dniu propagandy można było rozdać niezamożnej młodzieży szkół powszechnych po kawałku mydła, jako symbolu prowadzonej walki.

Niezależnie od tego uchwalono:

- 1) wydrukować specjalne ulotki w 3 językach (polskim, niemieckim i żydowskim) i rozpowszechnić je wśród młodzieży szkolnej oraz wśród robotników przy fabrykach;
- 2) wydać dla nauczycielstwa broszurkę o walce z durem brzuszynym, opracowanie jej powierzając p. d-rowsi B. Misjonowi;
- 3) rozesłać wszystkim szkołom powszechnym i średnim materiał propagandowy (plakaty, ulotki, broszurkę o durze);
- 4) zwrócić się do związków zawodowych z prośbą o zwołanie zbiórek delegatów fabrycznych, dla których zorganizowane zostałyby specjalne prelekcje w celu stworzenia z tych delegatów kadry instruktorów do walki z durem na terenach fabrycznych.

Organizacją propagandy na terenie szkolnictwa powszechnego zgodził się zająć inspektor S. Dobrowolski wraz z inspektorem J. Miodeckim, na terenie zaś szkolnictwa średniego — wizytator dr. St. Stańczak. Inspektorat i Kuratorjum Szkolne wydadzą w tej sprawie odpowiednie okólniki do wszystkich „szkół“ średnich i powszechnych.

W następnych dniach odbyły się posiedzenia sekcji odczytowej i propagandowej, na których omówiono szczegóły, dotyczące zorganizowania odczytów, oraz sprawę przeprowadzenia propagandy w prasie, na ulicach miasta, w szkołach i t. d.

Cała prasa łódzka wyraziła zgodę na zamieszczanie w okresie przygotowawczym komunikatów, wzmianek i krótkich haseł przeciwdurowych, w dniu zaś 10 października — obszerniejszych artykułów, opracowanych przez lekarzy, zaproszonych przez komitet „Dnia“.

Przed dniem 10 października 1933 roku odbyło się szereg zebrań delegatów fabrycznych w lokalach związków zawodowych. Na tych

zebraniach prelegenci lekarze pouczyli delegatów, jakim niebezpieczeństwem jest dur i jak się należy zachować, aby uniknąć zachorowania. Uzyskanymi wiadomościami powinni się oni podzielić z robotnikami w fabrykach w dniu 10 października.

Wykłady wzbudziły duże zainteresowanie wśród słuchaczy, którzy po zakończeniu ich zgłaszali pytania, prosili o dodatkowe wyjaśnienia.

Zebrania te odbyły się w Związku Związków Zawodowych, gdzie prelegentem był dr. Gontarski, w Polskim Związku Zawodowym „Praca” — dr. Misjon, w Chrześcijańskim Zjednoczeniu Zawodowym — dr. Stańczak, w Okręgowej Komisji Związków Zawodowych — dr. Ładyński.

Akcja propagandy w szkołach znalazła gorące poparcie władz szkolnych (Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego i Inspektoratu Szkolnego w Łodzi).

Kuratorjum zarządziło, aby lekarze szkolni we wszystkich zakładach naukowych średnich zorganizowali odczyty o walce z dudem brzuszny. Dzięki zaś współdziałaniu p. inspektora S. Dobrowolskiego — w każdym z 5 łódzkich obwodów szkolnych odbyły się w dniach 6, 7 i 9 października wykłady instrukcyjne, na których obecni byli wszyscy nauczyciele szkół powszechnych w Łodzi. Wykłady wygłosili dr. T. Załęski, dr. S. Gutentag i dr. S. Stańczak.

Pozatem do szkół powszechnych rozesłano w celu wykorzystania przez nauczycielstwo do pogadarek z młodzieżą szkolną barwne plakaty „Drogi szerzenia się duru brzuszego”, wydane przez Państwową Szkołę Higjenu w Warszawie, oraz opracowaną przez inspektora sanitarnego m. Łodzi broszurkę p. t. „Jak się ustrzec duru brzuszego”, omawiającą w sposób popularny przyczyny i drogi szerzenia się tyfusu brzuszego oraz sposoby walki z tą chorobą.

Na podstawie uzyskanych w ten sposób wiadomości nauczyciele szkół powszechnych wygłosili w dniu 10 października we wszystkich klasach pogadanki o sposobach walki z dudem brzuszny.

Do prasy przesłano krótkie hasła, które umieszczane były codziennie od ostatniego tygodnia września do dnia 10 października włącznie; niektóre pisma hasła te umieszczały jeszcze przez cały październik.

Wydano kilkaset egzemplarzy plakatu ze wskazaniem jak można się ustrzec duru brzuszego *). Plakat ten rozlepiono w całym mieście

---

*) Zaznaczyć przytem należy, że rysunek do plakatu zaprojektował znany artysta-malarz Artur Szyk.

ze szczególnem uwzględnieniem przedmieść Łodzi; umieszczono go ponadto w różnych lokalach, często odwiedzanych przez publiczność (ambulatorja miejskie, Kasy Chorych, przychodnie „Kropki Mleka“, komisariaty, dozory sanitarne, związki zawodowe, szkoły i t. p.).

Wydano ponadto plakat z adresami lokali, w których zorganizowane zostały przez sekcję odczytową publiczne wykłady na jeden temat „Jak ustrzec się duru brzuszego“.

Odczyty, dostępne dla wszystkich bez opłaty za wejście, wygłoszone zostały w dniu 10 października r. b. w 18 punktach miasta w trzech językach (11 odczytów w języku polskim, 1 — w niemieckim, 6 — w żydowskim).

Prelegentami byli:

W języku polskim:

1. Dr. J. Chrzanowski, w lokalu Narodowego Stronnictwa Pracy przy ul. Kątnej Nr. 2;
2. Dr. J. Kiełmuć, w lokalu Stowarzyszenia Robotn. Chrześc. przy ul. Ogrodowej Nr. 20;
3. Dr. M. Kocen, w lokalu Związku Prac. Inst. Użyteczności Publ. przy ul. Podleśnej Nr. 26;
4. Dr. Z. Lamentowski, w lokalu Stowarzyszenia Robotn. Chrześc. przy ul. Przejazd Nr. 54;
5. Dr. W. Lipiński, w lokalu Polsk. Związku Zawodowego „Praca“ przy ul. Głównej Nr. 51;
6. Dr. S. Ładyński, w lokalu Związku Handlowców Polskich przy ul. Piotrkowskiej Nr. 108;
7. Dr. H. Makower, w lokalu Związku Prac. Inst. Użytk. Publicznej przy ul. Piotrkowskiej Nr. 55;
8. Dr. F. Mikinka, w lokalu Związku Związków Zawodowych przy ul. Piotrkowskiej Nr. 64;
9. Dr. E. Mittelstaedt, w lokalu Y. M. C. A. przy ul. Piotrkowskiej 64;
10. Dr. Z. Oziębło, w lokalu Narodowego Stronnictwa Pracy przy ul. Zgierskiej Nr. 105;
11. Dr. F. Skibniewski, w lokalu Stowarzyszenia Robotn. Chrześc. przy ul. Św. Józefa Nr. 11.

W języku niemieckim:

12. Dr. E. Schicht, w lokalu Tow. „Fortschritt“ przy ul. Nawrot Nr. 25.

W języku żydowskim:

13. Dr. J. Eichner, w lokalu Centralnego Związku Zawodowego przy ul. Ogrodowej Nr. 9;
14. Dr. Sz. Grinblat, w lokalu Gospody Robotniczej przy ul. Południowej Nr. 20;
15. Dr. F. Praszkie, w lokalu Związku Młodzieży „Gordonia” przy ul. Żeromskiego Nr. 31;
16. Dr. A. Uryson, w lokalu Stowarzyszenia „Hacholuc” przy ulicy Gdańskiej Nr. 40;
17. Dr. I. Wajnberg, w lokalu Klubu Sportowego „Hapoel” przy ul. Piotrkowskiej Nr. 83;
18. Dr. M. Wolfson, w lokalu Domu Robotniczego przy ul. Berka Josesowicza Nr. 16.

W „Dniu Przeciwdurowym” następujące pisma łódzkie ogłosiły specjalne artykuły o walce z durem brzuszny:

1. „Kurjer Łódzki” — artykuł d-ra B. Misjona,
2. „Głos Poranny” — artykuł d-ra J. Kona,
3. „II. Republika” — artykuł d-ra M. Kocena,
4. „Echo” — artykuł d-ra B. Misjona,
5. „Express” — wzmianki reporterskie oraz wskazówki,
6. „Neue Lodzer Zeitung” — artykuł d-ra J. Langego,
7. „Lodzer Volkszeitung” — artykuł d-ra W. Schultza,
8. „Freie Presse” — artykuł d-ra W. Fischera,
9. „Najer Folksblat” — artykuł d-ra M. Wolfsona,
10. „Lodzer Tageblat” — artykuł d-ra F. Praszkie.

Na ulicach miasta, zwłaszcza przed fabrykami, w szkołach i w lokalach, gdzie wygłaszano odczyty, rozdano ogółem 70 tysięcy egzemplarzy ulotki ze wskazaniem, jak należy postępować, aby uniknąć zachorowania na dur brzuszny. Ulotkę wydano w językach polskim, niemieckim i żydowskim treści następującej:

„DZIEŃ PRZECIWDUROWY W ŁODZI”

JAK TRZEBA POSTĘPOWAĆ, ABY UNIKNAĆ DURU (TYFUSU) BRZUSZNEGO**TYFUS BRZUSZNY**

znowu szerzy się w naszym mieście. A przecież tak łatwo ustrzec się tej ciężkiej, często śmiertelnej choroby. —

TRZEBA TYLKO PAMIĘTAĆ, ŻE:

1. Nie wolno pić surowej wody, gdyż w wodzie mogą się znajdować zarazki tyfusu, które przy gotowaniu giną.
2. Nie wolno pić mleka nieprzegotowanego, ponieważ w mleku również znajdują się mogą zarazki tyfusu, które giną przy gotowaniu,
3. Owoce należy obmywać wodą przegotowaną, albo obierać ze skórki, gdyż mogą się na nich znajdować zarazki tyfusowe.
4. Wszelkie produkty spożywcze (pieczywo, mięso, sery itp.) należy chronić przed muchami, gdyż muchy przenoszą na łapkach z miejsc zanieczyszczonych zarazki tyfusowe
5. Należy tępić muchy wszelkimi sposobami.
6. Nie należy kupować produktów spożywczych u niechłujnych sprzedawców ulicznych oraz w brudnych, nienależycie utrzymanych sklepach, gdyż wraz z artykułami spożywczymi można często przynieść do domu zarazki tyfusowe.
7. Należy od wszystkich sprzedawców żądać opakowywania produktów spożywczych w czysty niezapisany, niezadrukowany papier lub czyste torebki.
8. Należy myć ręce przed każdym jedzeniem, gdyż na rękach mogą się znajdować zarazki tyfusowe.
9. Nie należy odwiedzać mieszkań, w których znajdują się chorzy na tyfus brzuszny, gdyż tyfus brzuszny jest chorobą bardzo zaraźliwą.
10. Należy poddać się szczepieniu przeciw tyfusowi brzuszemu, które polega na połknięciu 4 pigułek ze szczepionką (codziennie, w ciągu 4 dni, naczeto jedną pigułkę). Pigułki te nie wywołują żadnych zaburzeń i zabezpieczają od zachorowania na tyfus brzuszny na przeciąg około jednego roku.

Pigułki ze szczepionką nabywać można we wszystkich Dozorach Sanitarnych w cenie 50 groszy za porcję (za 4 pigułki).

Adresy Dozorów Sanitarnych:

I — ul. Bazarna 4	III — ul. Żeromskiego 4
II — „ Przejazd 86	IV — „ Kopernika 19
V — ul. Sosnowa 1.	

Gdy będziecie się stosowali do powyższych wskazówek — unikniecie tyfusu brzuszego.

Do szkół powszechnych poza materiałem propagandowym rozesłano dla niezamożnej dziatwy 18 tysięcy 50-cio gramowych kawalków mydła, jako symbolu walki z dudem brzuszny. Chodziło o to, aby młodzież jak najwcześniej dowiedziała się, iż czystość jest podstawą najskuteczniejszą bronią w walce z dudem brzuszny.

Nadmienić należy, iż na zakup mydła dr. Palester, naczelnik Wydziału Walki z Chorobami Zakaźnymi w Departamencie Służby Zdrowia, wyjednał z funduszków Ministerstwa Opieki Społecznej kwotę zł. 500.—. Reszta należności za mydło pokryta została z funduszków miejskich. Pozatem firma „Jeleń-Schicht“, która mydło dostarczyła, ofiarowała bezpłatnie 200 kilogramów mydła.

Program „Dnia“ zakończony został wieczorem odczytem o durze brzuszny, wygłoszonym w Polskim Radjo przez d-ra B. Misjona, inspektora sanitarnego m. Łodzi.

Przypuszczać należy, iż zgodnie z zamierzeniami organizatorów „Dnia“ — słowo propagandy przeciwdurowej dotarło do wszystkich zakątków Łodzi, niosąc ostrzeżenia i praktyczne wskazówki, które oby dały pożądany wynik.

Sekretarz

(—) *Wł. Drymer*

Kierownik Oddziału Sanitarnego

Przewodniczący Komitetu
Wykonawczego

(—) *Dr. B. Misjon*

Miejski Inspektor Sanitarny

WARUNKI LOKALNE, SPRZYJAJĄCE ROZPOWSZECHNIANIU SIĘ W ŁODZI DURU BRZUSZNEGO.

Obok klasycznej postaci duru brzuszego istnieje kilka jego odmian, klinicznie przebiegających jak tyfus brzuszny, ale wywołujących nieco odmiennymi zarazkami, rozpoznawanymi tylko bakterjologicznie. Są to tak zwane dury rzekome, które w Polsce spotykamy w 3 odmianach — A, B i C. Ponieważ szerzenie się „paradurów” jest nieco odmienne niż duru brzuszego, więc i środki zapobiegania ich są również inne, niż przy durze brzuszonym klasycznym.

Otóż dwunastoletnie badania bakterjologiczne, wykonywane w Miejskiej Pracowni Bakterjologicznej, łódzkiej filji Państwowego Zakładu Higjeny i w Pracowni Bakterjologicznej Kasy Chorych na bardzo dużym materiale, stwierdziły, że w Łodzi panuje niepodzielnie tylko dur brzuszny klasyczny. Paradury spotykane są wyjątkowo i nieraz przebiegają nawet nietypowo, np. w postaci posocznicy.

Jeżeli więc mamy walczyć w Łodzi z szerzeniem się duru brzuszego, to tylko duru klasycznego, stosując te środki zapobiegawcze, które przez naukę są dla duru brzuszego wskazane.

Coprawda — obecnie panujące dotąd poglądy na patogenезę i epidemiologję duru brzuszego są poddawane naukowej krytyce i tworzą się nowe teorje, starające się rzucić nowe światło na szerzenie się w społeczeństwie i powstawanie w ustroju ludzkim duru brzuszego. Jednakże nowe te prądy nie zdążyły podważyć poważnie dotychczasowych poglądów na zwalczanie duru brzuszego i dać na ich miejsce nowych.

W praktyce więc codziennej musimy w dalszym ciągu trzymać się tych sposobów walki z dudem brzuszonym, jakie wytknęła nam klasyczna bakterjologja i epidemiologja, chociaż musimy przyznać, że epidemiologja duru brzuszego ma jeszcze dużo dróg i niewyjaśnionych zjawisk i że nigdzie jeszcze walka z dudem brzuszonym nie doprowadziła do zupełnego jego wytępienia, jak to się stało np. z ospą albo obecnie z błonicą.

Dur brzuszny powstaje przez dostanie się do przewodu pokarmowego ludzi swoistego zarazka — laseczki Eberta. Źródłem zakażenia

jest wyłącznie człowiek: chory lub rekonwalescent po durze. W ustroju bowiem tego ostatniego zarazek nieraz pozostaje przez całe życie. Takich stale zakażonych ludzi nazywamy „siewcami duru”. Z ustroju człowieka zarazek wydziela się nazewnątrz z jego wydalinami i przy sprzyjających warunkach może dość długo pozostawać w otoczeniu chorego, będąc źródłem nowych zakażeń. Innego rezerwoaru przechowywania się zarazka w przyrodzie, jakim jest np. dla paraduru B szczur — w durze brzuszny nie znamy. Walka więc z dudem brzuszny sprowadza się do baczenia, by zarazki duru brzusznego, wydzielane przez chorych i siewców, lub znajdujące się w ich otoczeniu, nie mogły się dostać do przewodu pokarmowego zdrowych ludzi lub, gdyby się nawet dostały, trafiały na grunt na chorobę niewrażliwy, na ustrój odporny.

Środki zwalczania duru brzusznego mogą być podzielone na dwie wielkie grupy: na środki zapobiegania społecznego i na środki zapobiegania osobniczego, indywidualnego. O środkach zapobiegania indywidualnego będzie mówił dr. Misjon. Ja zatrzymam się tylko na środkach ochronnych społecznych z zastosowaniem do warunków lokalnych w Łodzi.

Dur brzuszny jest chorobą endemiczną, podlegającą sezonowym nasileniom, przyjmującym nieraz epidemiczne natężenie. W różnych okolicach Polski te sezonowe wahania nieco się różnią, ale naogół nasilenie się zachorowań zaczyna się w lipcu, osiągając maximum we wrześniu lub październiku, następnie zaczyna się spadek zachorowań, dając najmniejsze liczby w zimowe i wiosenne miesiące. Ponieważ wielokrotnie stwierdzone były wielkie epidemie duru brzusznego, powstałe wskutek zakażenia zarazkami duru wodociągów miejskich i wiejskich, przeto najdawniejszym i jednym z najbardziej skutecznych sposobów zwalczania tych epidemii jest dostarczanie osiedlom ludzkim zdrowej czystej wody, całkowicie zabezpieczonej od przedostania się do niej zarazków. Jednym więc z pierwszych obowiązków zarządów osiedli powinno być racjonalne i celowe zaopatrzenie tych osiedli w zdrową wodę i stała jej pedantyczna kontrola bakteriologiczna. Osiedla ludzkie więc powinny mieć doskonale urządzone wodociągi.

Jak wiemy, Łódź nie odziedziczyła po rosyjskich okupantach wodociągów. W ciężkich latach powojennych nie miała możliwości zająć się tą sprawą. Dlatego należy z największym uznaniem powitać inicjatywę Zarządu Miejskiego, wysuwającą urządzenie wodociągu miejskiego na porządek dzienny.

Dotąd Łódź obsługuje około 10-ciu tysięcy studni, istniejących w każdej posesji. Nadzór nad tak licznymi studniami jest nadzwyczaj trudny, a jednak Wydział Zdrowotności Publicznej Zarządu Miejskiego dużo już zdziałał w doprowadzeniu tych prywatnych studzien do porządku. Świadczą o tem następujące liczby:

w 1930 r. było zbadanych bakterjologicznie 697 studzien. Wykryto wówczas wód zanieczyszczonych 14 0/0;

w 1931 r. zbadano 677 studni. Ilość wód zanieczyszczonych spadła już do 8 0/0, a

w 1932 r. na 698 studni — wód zanieczyszczonych znaleziono tylko 5 0/0, a więc w przeciągu 3 lat liczba zanieczyszczonych studni zmniejszyła się trzykrotnie. Liczby otrzymane w bieżącym roku będą jeszcze mniejsze.

Dostarczenie zdrowej wody dla osiedli obniża zapadalność na dur brzuszny, ale nie zapobiega jej zupełnie. Źródłem tych dalszych zachorowań są nieczystości osiedli. Dopiero racjonalne i stałe usuwanie wszystkich nieczystości przez wprowadzenie urządzeń kanalizacyjnych znacznie obniża liczbę zachorowań na dur, chociaż również nie usuwa ich całkowicie. Hamburg był niegdyś miastem, w którym liczba zachorowań na dur brzuszny była ogromna. Po wprowadzeniu w mieście wodociągów liczba zachorowań na dur brzuszny zmniejszyła się, ale była jeszcze znaczna. Dopiero urządzenie w mieście kanalizacji zmniejszyło liczbę zachorowań na dur brzuszny do $\frac{1}{10}$ poprzednich zachorowań.

Łódź, drugie co do liczebności miasto Polski, nie otrzymało po rosjanach kanalizacji. Dopiero za polskich czasów Zarząd Miasta przystępuje do budowy urządzeń kanalizacyjnych z największym trudem na własny koszt. I za to również należy się im z naszej strony największe uznanie. Jednakże doprowadzenie tych urządzeń do końca, zaopatrzenie w nie przedmieść, najbardziej od duru cierpiących, nastąpi jeszcze nieprędko, musimy więc liczyć się z tem, że jeszcze długo zanieczyszczone posesje będą stwarzały pomyślne warunki do szerzenia się duru brzusznego.

Od zanieczyszczeń w ustępach można zakazać się bezpośrednio. W brudzie i kale lęgną się miljarady much, udzielające nielatającym zarazkom duru swych skrzydeł i roznoszące te zarazki do wszystkich mieszkań, przedewszystkiem do kuchni, zakażając nasze jadło, tonąc w płynach i zanieczyszczając stałe pożywienie. To też można zauważyć zależność epidemij durowych od ilości much. Im lato jest gorętsze, tem więcej się lęgnie much, tem większe jest nasilenie sezonowe duru. Gdy lato jest chłodne, much mniej — nasilenie duru jest

mniejsze. Długo jeszcze te warunki będą w Łodzi istnieć, musimy więc być przygotowani, że długo jeszcze sprzyjać one będą szerzeniu się zarazy.

Należy zwrócić jeszcze uwagę na jedno swoiste dla Łodzi zjawisko. Proszę wyjechać w obecnym czasie za miasto, a wszędzie na odległość wielu kilometrów będzie nas prześladować nieznosny zapach rozlewanych po polach zawartości ustępów łódzkich. Obecnie jest czas siejby i każdy dobry gospodarz jedzie w nocy do miasta z beczką do nabrania zawartości ustępów w celu użyźnienia nią swego pola. Jadąc kilka dni temu w nocy z Aleksandrowa do Łodzi, naliczyłem w czasie około 45 minut przeszło 120 beczek, zdążających do Łodzi po wydaliny ludzkie, a więc w obecnym czasie nasilenia się duru brzusz- nego, gdy w tych wydalinach znajdują się bezwątpienia liczne zarazki durowe. W promieniu kilkudziesięciu kilometrów około Łodzi wszystkie pola są zalane wydalinami ludzkimi. Przed chałupą każdego gospodarza stoi beczka zanieczyszczona temi wydalinami i pokryta rojami much. A przecież każdy taki gospodarz dostarcza do miasta mleko, jarzyny i inne artykuły spożywcze. Zjawisko to skądinąd pożyteczne, bo podnoszące urodzajność okolic Łodzi, jest z punktu widzenia zdrowotności publicznej bardzo szkodliwe, bo naraża ludność wiejską na zakażanie się zarazkami miejskimi, wracającymi z nadwyżką do miasta, przede wszystkim w mleku i innych artykułach spożywczych. Warunki te z zakończeniem kanalizacji w Łodzi ustaną, ale do tego czasu będą sprzyjały epidemjom duru w mieście i jego okolicach.

Do sposobów zwalczania duru brzusz- nego należą jeszcze — izolacja chorych i odkażanie zarażonych przedmiotów i osiedli. Izolacja chorych w Łodzi jest stosunkowo dobrze postawiona. Coprawda niema specjalnie urządzonego szpitala dla chorych zakaźnych, budowa którego będzie jedną z najbliższych konieczności miasta, ale większość chorych na dur brzuszny może być już teraz umieszczona w szpitalach, a przy większych nasileniach epidemji miasto ma możliwość zwiększenia liczby łóżek stosownie do zapotrzebowania. Szybka izolacja chorych wymaga szybkiego rozpoznania choroby. Otóż pod tym względem Łódź jest również dostatecznie obsłużona przez Miejską Pracownię Bakterjologiczną, łódzki oddział Państwowego Zakładu Higjeny i Pracownię Bakterjologiczną Kasy Chorych. Rozpoznanie duru brzusz- nego dokonuje się przez posiewy krwi chorych i odczyny serologiczne. W 1952 r. w M. P. B. i łódzkiej filji P. Z. H. dokonano 2089 posiewów krwi na dur brzuszny i 2101 odczynów Widala na tyfus i paratyfusu. Mało co mniejsze liczby badań przeprowadzono

w pracowni Łódzkiej Kasy Chorych. Lekarze praktykujący już się przyzwyczaili do tych badań i chętnie z nich korzystają.

Nie odbywają się tylko u nas badania na nosicielstwo u uzdrowieńców po durze brzuszny i w otoczeniu chorych, może dlatego, że walka z nosicielstwem durowym przy terażniejszych stosunkach społecznych nie daje żadnych praktycznych wyników, jak się o tem przekonano z doświadczeń, zrobionych jeszcze przed wojną w Niemczech, gdy do wykrywania nosicieli durowych i unieszkodliwiania ich stworzono całą organizację punktów sanitarnych i pracowni bakterjologicznych w okolicach Strasburga.

Sprawa odkażenia mieszkań, posesyj, studni i zakażonych przedmiotów jest w Łodzi dobrze postawiona.

Z tego krótkiego zarysu sposobu walki społecznej z dudem brzuszny w Łodzi, widzimy, że mamy jeszcze bardzo dużo do zrobienia w tej dziedzinie i że długo jeszcze będą istnieć w Łodzi warunki bardzo pomyślne dla szerzenia się duru brzuszny.

W obecnej więc chwili jedyną walką z dudem brzuszny może być walka zapomocą propagandy, stosowania wśród ludności indywidualnych sposobów zapobiegania tej choroby i zachęcania jej do ich stosowania. Mówić o tem będzie dr. Misjon.

Dr. T. Załęski

Kierownik Miejskiej Pracowni Bakterjologicznej

JAK USTRZEC SIĘ DURU BRZUSZNEGO

Gdy w państwach Zachodniej Europy dur (tyfus) brzuszny jest chorobą rzadko się spotykającą, u nas, w Polsce, co rok w miesiącach letnich i jesiennych szerzy się epidemia tej ciężkiej, często śmiertelnej choroby. W roku 1952 stwierdzono w Polsce 20344 przypadki zachorowań na dur brzuszny, z tej liczby zmarło 1404 osoby. W Łodzi w tymże roku zachorowało na dur brzuszny 1382 osób, zmarło 150 osób.

Przyczyny tych corocznych epidemii duru brzusznego są różne. Przedewszystkiem daleko nam do zrównania się z krajami zachodnio-europejskimi pod względem urządzeń sanitarnych. Wiele miast naszych dotychczas nie posiada urządzeń kanalizacyjnych. W Łodzi kanalizacja dopiero jest w stadjum budowy. Istniejące na nieruchomościach doły ustępowe są często nieszczelne, bez dna, wskutek czego nieczystości przenikają do gleby i zanieczyszczają sąsiednie studnie.

W nielicznych tylko miastach mamy centralne wodociągi, w których woda jest codziennie badana. W Łodzi ludność otrzymuje wodę z około 10 tysięcy studni, wobec czego nadzór nad nimi jest niezwykle utrudniony. Zaznaczyć przytem należy, że studnie te budowane były dawniej bezmyślnie, bez żadnej troski o względy higieniczne, bardzo często w najbliższym sąsiedztwie ustępów.

W większości miast, między innymi i w Łodzi niema odpowiednio urządzonych hal targowych. Produkty spożywcze sprzedawane są na rynkach bez odpowiedniego zabezpieczenia ich przed zanieczyszczeniem, przeciwnie, produkty te narażone są na pewne zanieczyszczenie.

Wyżej wymienione okoliczności stanowią najpoważniejsze zagadnienia higieny publicznej; rozwiązanie tych zagadnień jest troską władz samorządowych. Trzeba jednak przyznać, że niezależnie od tych okoliczności, decydującą przyczyną szerzenia się duru brzusznego jest niski poziom kultury higienicznej ludności. Ażeby więc zwalczać dur brzuszny, należy dążyć przedewszystkiem do podniesienia poziomu kulturalnego ludności, do wdrożenia zamiłowania jej do czystości, do uświadomienia jaknajszerszych warstw o drogach szerzenia się duru brzusznego i środkach zapobiegawczych, dostępnych dla każdego osobnika, a więc wchodzących w zakres tak zwanej higieny osobniczej.

Poniżej omówimy zasady osobniczej walki z durem brzuszny.

Uniknąć tyfusu brzusznego jest stosunkowo nietrudno. Trzeba tylko dokładnie poznać, jakie jest źródło tej choroby i jakimi drogami szerzy się ona, a wtedy łatwo jest wyprowadzić odpowiednie wnioski, jakie środki zapobiegawcze należy stosować.

Dur brzuszny jest chorobą zakaźną, to znaczy, że dla jej powstania jest niezbędne wtargnięcie do organizmu człowieka zarazka, wywołującego tę chorobę. Zarazek ten, jak i inne zarazki, jest niewidoczny gołym okiem i ma kształt pałeczki, która dla uczczenia pamięci uczonego, który ją wykrył, nosi nazwę pałeczki Ebertha.

Naturalnie, tak samo jak i przy innych chorobach zakaźnych, i tutaj samo wtargnięcie zarazki do organizmu nie wystarcza do wywołania choroby. Niezbędnym warunkiem rozwoju choroby jest pewien stan osłabienia odporności organizmu człowieka. Przy istnieniu odporności przeciw durowi brzuszemu zarazki, które do organizmu dostały się, giną wkrótce, przeciwnie, przy osłabieniu tej odporności albo przy jej braku, zarazki rozmnażają się w organizmie ludzkim i wywołują chorobę. Trzeba zaznaczyć, że przemęczenie, niedojadanie, głód, używanie alkoholu, powodują osłabienie odporności organizmu przeciw chorobom zakaźnym.

Okres od chwili zakażenia do chwili ujawnienia się choroby trwa zwykle od 10 dni do 3 tygodni i nazywa się okresem wylęgania.

Źródłem szerzenia się zarazków jest człowiek chory na dur brzuszny. Pamiętać trzeba, że zarazki te są wydzielane przez chorego w ogromnych ilościach w wypróżnieniach (stolecach) i moczu i stąd różnymi drogami mogą być przenoszone na spożywane przez nas pokarmy. Trzeba pamiętać również, że człowiek, który przeniósł dur brzuszny może długo, nieraz miesiące i lata, wydzielać w wypróżnieniach i moczu zarazki tyfusowe. Tacy ludzie nazywają się nosicielami bakteryj.

Rozpatrzmy teraz najczęstsze sposoby zakażenia się.

Wypróżnieniami i moczem chorego, czy też nosiciela bakteryj mogą być zanieczyszczone ciało chorego i nosiciela i wszelkie przedmioty w ich otoczeniu, a więc bielizna, pościel, łóżko, podłoga, naczynia nocne itd. Otóż najczęściej zakażenie powstaje przez dotykanie tych zanieczyszczonych miejsc. Jeżeli potem rękoma, do których mogły przylgnąć nieznaczne cząsteczki, zawierające zarazki, będziemy brali produkty spożywcze (pieczywo, ser, masło, wędliny, owoce itd.), to możemy przenieść zarazki na te produkty. Spożycie takich pokarmów może wywołać dur brzuszny. Często naprzykład szerzy się tyfus

brzuszną drogą zanieczyszczenia mleka przez osobę dojącą, która miała ręce zanieczyszczone wypróżnieniami lub moczem, zawierającymi zarazki durowe.

Dalej trzeba podkreślić, że ogromną rolę w przenoszeniu zarazków tyfusowych odgrywają muchy. Muchy, siadając na wypróżnieniach chorego, zanieczyszczają swe łapki i skrzydelka i następnie przenoszą zarazki na rozmaite pokarmy.

Dur brzuszny może również rozwinąć się przez spożycie wody, zanieczyszczonej wypróżnieniami i moczem chorego. Dzieje się to wtedy, gdy studnie są nieodpowiednio urządzone i woda w nich może być zanieczyszczona z powodu przesączania się zarazków z sąsiedniego ustępu. Zakażona woda może także przenosić chorobę w tych wypadkach, kiedy używamy jej do splukiwania spożywanych na surowo pokarmów, jak również do płukania naczyń, których używa się do pokarmów i napojów.

Jakież wnioski możemy wyciągnąć z tego zaznajomienia się z drogami szerzenia się duru brzusznego.

Przedewszystkiem, należy dążyć do jak największej izolacji źródła tego szerzenia się choroby, a więc człowieka chorego. Jeżeli nie można pomieścić go w oddzielnym pokoju, to należy umieścić go w szpitalu. Chorym w domu powinna się opiekować osoba, która dokładnie zna niebezpieczeństwo i umie zachować odpowiednie środki ostrożności.

Ze środków tych jednym z najważniejszych będzie unieszkodliwienie zarazków, znajdujących się w wypróżnieniach i moczu chorego, a to przez odkażenie, które najlepiej dokonywać zapomocą roztworu chlorku wapnia, mleka wapiennego lub 5% roztworu krezolu; środki dezynfekcyjne należy wlewać do naczyń, zawierających wydaliny chorego i po wymieszaniu należy pozostawić conajmniej dwie godziny.

Specjalną uwagę trzeba zwrócić na bieliznę pościelową i osobistą, którą po zdjęciu z łóżka i z chorego powinno się wymoczyć w ciągu dwóch godzin w roztworze sublimatu (1 : 2000), a następnie przed praniem wygotować.

Należy unikać stykania się z chorymi, odwiedzania chorych na dur brzuszny do czasu, dopóki ten chory nie wyzdrowieje i nie przestanie wydzielać zarazków tyfusowych. Naturalnie po zakończeniu choroby w mieszkaniu, gdzie znajdował się chory, powinna być przeprowadzona odpowiednia dezynfekcja w celu zniszczenia pozostałych zarazków.

Ponieważ nigdy nie mamy pewności, czy przedmioty, których dotykamy się, są czyste i wolne od zarazków, należy przestrzegać bezwzględnej zasady, że nie wolno brać do rąk produktów spożywczych przedtem, nim się rąk porządnie nie umyje wodą z mydłem.

Tyfus brzuszny słusznie nazywają chorobą brudnych rąk.

O tej potrzebie mycia rąk pamiętać zwłaszcza trzeba po wyjściu z ustępu.

Ze względu na rolę much w przenoszeniu zarazków tyfusu, należy jaknajdokładniej ochraniać wszelkie produkty spożywcze przed temi owadami, a więc umieszczać je w szafach, przykrywać kloszami, gęstemi siatkami i t. d.

Wszelkimi sposobami należy tępić te niebezpieczne stworzenia.

Owoce należy przed spożyciem dokładnie obmyć gorącą wodą, albo najlepiej obrać je ze skórki.

Mleko spożywać można tylko po przegotowaniu, które, jak wiadomo, niszczy zarazki.

Tak samo należy unikać picia surowej wody, gdyż, jak mówiliśmy, często w wodzie znajdują się mogą zarazki tyfusowe.

Jeżeli mamy wątpliwości co do czystości wody, to i do mycia naczyń należy używać wody przegotowanej.

Oprócz wymienionych środków zapobiegawczych, mamy do rozporządzenia jeszcze jeden zupełnie pewny środek, a mianowicie, szczepienia zapobiegawcze, dzięki którym wywołujemy powstawanie odporności organizmu przeciw tej chorobie.

Szczepienia te mogą być stosowane zapomocą zastrzyków podskórnych lub też zapomocą pigulek, które trzeba łykać w ciągu czterech dni, po jednej pigułce naczczo. Pigułki te są absolutnie nieszkodliwe, nie wywołują żadnych zaburzeń w naszym organizmie, a zabezpieczają przeciw durowi brzuszemu na przeciąg około roku.

Szczepienia przy pomocy pigulek są stosowane w Łodzi od kilku lat i, jak stwierdza doświadczenie, są skuteczną bronią przeciw durowi brzuszemu.

Z tego, co wyżej podano, widzimy, że posiadamy spory arsenał środków zapobiegania durowi brzuszemu.

Pamiętajmy, że łatwiej jest zapobiegać chorobie, niż ją leczyć i dlatego też trzeba jaknajdokładniej przestrzegać wszelkich środków zapobiegawczych, o których tutaj wspomniałem.

Na zakończenie powtórzę w krótkości te najważniejsze przykazania higieny, które należy przestrzegać, aby uniknąć duru brzuszego:

- 1) Myjcie ręce przed każdym jedzeniem.
- 2) Chronicie żywność przed zanieczyszczeniem.
- 3) Unikajcie niechlujnych sprzedawców ulicznych.
- 4) Nie kupujcie żywności w brudnych sklepach.
- 5) Tępcie muchy.
- 6) Myjcie owoce.
- 7) Nie pijcie surowej wody.
- 8) Nie pijcie nieprzegotowanego mleka.
- 9) Nie odwiedzajcie chorych na dur brzuszny.
- 10) Poddajcie się szczepieniu przeciw durowi.

Dr. Bolesław Misjon
Miejski Inspektor Sanitarny

PRZEGLĄD USTAWODAWSTWA, ROZPORZĄDZEŃ i WYJAŚNIEŃ WŁADZ

W SPRAWIE WYKONANIA USTAWY O CZĘŚCIOWEJ ZMIANIE USTROJU SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

W Nr. 80 „Dziennika Ustaw” pod poz. 577 ukazało się rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 października 1933 roku w sprawie wykonania ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego.

PAŃSTWOWY PODATEK OD UBOJU

W Nr. 84 „Dziennika Ustaw” pod poz. 614 ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1935 roku o państwowym podatku od uboju. Państwowy podatek od uboju zwierząt pobierają gminy, utrzymujące rzeźnie. Na pokrycie kosztów związanych z poborem państwowego podatku od uboju władze samorządowe zatrzymują sobie 3% pobranego podatku.

Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 1 listopada 1935 roku.

W SPRAWIE UREGULOWANIA ZALEGŁYCH KOSZTÓW LECZENIA UBOGICH CHORYCH i KOSZTÓW OPIEKI SPOŁECZNEJ

W Nr. 85 „Dziennika Ustaw” pod poz. 644 ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1935 roku o sposobie uregulowania zaległych kosztów leczenia ubogich chorych i kosztów opieki społecznej.

Na podstawie art. 1 wspomnianego rozporządzenia umarza się sumy należne państwowym zakładom leczniczym od związków samorządowych oraz od związków wspierania ubogich z tytułu kosztów leczenia ubogich chorych, powstałe przed dniem 1 kwietnia 1932 r.

Temże rozporządzeniem art. 2 umarza sumy należne od związków samorządowych oraz od związków wspierania ubogich względem nieobjętych art. 1 publicznych zakładów leczniczych z tytułu kosztów leczenia ubogich chorych, jak również sumy, należne od związków samorządowych i od związków wspierania ubogich względem publicznych zakładów opieki społecznej z tytułu zakładowej lub pozakładowej opieki społecznej, o ile należności te powstały przed dniem 1 kwietnia 1931 r.

O KWALIFIKACJACH ZAWODOWYCH WYCHOWAWCZYŃ PRZEDSZKOLI

W Nr. 85 „Dziennika Ustaw“ pod poz. 645 ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 roku o kwalifikacjach zawodowych wychowawczyń przedszkoli. Rozporządzenie to zaznacza, że kwalifikacje zawodowe do prowadzenia zajęć wychowawczych w przedszkolach posiada osoba, która uzyskała dyplom na wychowawczynię przedszkoli przez ukończenie państwowego lub prywatnego z prawami szkół państwowych seminarjum lub liceum dla wychowawczyń przedszkoli.

O UPOSAŻENIU CZŁONKÓW ZARZĄDU i PRACOWNIKÓW ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH

W Nr. 86 „Dziennika Ustaw“ pod poz. 667 ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 roku o uposażeniu członków zarządu i pracowników związków samorządowych.

W myśl tego rozporządzenia dotychczas stosowany sposób obliczania poborów pracowników związków samorządowych pozostał bez zmiany.

KRONIKA

I. Z ŻYCIA ZARZĄDU M. ŁODZI.

Decyzje Komisarza Rządowego miasta Łodzi. W miesiącu październiku 1953 r. Komisarz Rządowy powziął ogółem 55 decyzyj, przyczem w zastępstwie Magistratu — 50, a w zastępstwie Rady Miejskiej 25 decyzyj. Dla powzięcia decyzji zgłosił Wydział Prezydjalny 9, Wydział Finansowy 12, Wydział Oświaty i Kultury 2, Wydział Budownictwa 25, Wydział Zdrowotności Publicznej 4, Wydział Gospodarczy 5, Biuro Ewidencji Ludności 1, Wydział Przedsiębiorstw Miejskich 1 wniosek.

5 decyzyj dotyczy spraw gospodarczych, 5 — finansowych, 5 — personalnych, 9 — podatkowych, 5 — organizacyjnych, 2 — regulaminów, statutów, 15 — budowlanych, 1 — subwencji, 5 — przetargów, 2 — inwestycyjnych, 1 — opłat wszelkiego rodzaju, 5 — gruntowych, 1 — budżetowych.

Z ważniejszych decyzyj, powziętych przez Komisarza Rządowego, należy wymienić:

1) zaciągnięcie pożyczki w kwocie zł. 296.000.— ze środków Funduszu Pracy;

2) powołanie do życia nowej Rady do spraw produkcji i obrotu nabiałem na terenie m. Łodzi;

3) zatwierdzenie nowoopracowanego Regulaminu Komitetu Rozbudowy Miasta Łodzi;

4) powołanie Komisji, mającej na celu rozpatrywanie podań osób, ubiegających się — na zasadzie statutów stypendjalnych, obowiązujących w Zarządzie m. Ło-

dzi — o przyznanie zapomóg na kształcenie się w wyższych zakładach naukowych;

5) obniżenie opłat za korzystanie z urzędzeń targowisk miejskich;

6) ustalenie na rok 1954 dodatku komunalnego na rzecz m. Łodzi do państwowego podatku od energii elektrycznej;

7) ustalenie na rok 1954 dodatku komunalnego do procentowych opłat stempłowych, należnych od aktów notarialnych, sporządzanych na obszarze m. Łodzi;

8) ustalenie nowych opłat w II Miejskim Zakładzie Kąpielowym przy ulicy Mielczarskiego Nr. 11;

9) zmiana budżetu Biura Ewidencji Ludności na rok adm. 1953/54.

Plan robót inwestycyjnych na rok 1954. Zarząd m. Łodzi opracował i przesłał Urzędowi Wojewódzkiemu Łódzkiem plan robót inwestycyjnych na rok 1954.

W programie robót Wydziału Budownictwa przewidziana jest budowa palni w osiedlu mieszkaniowym Montwilli-Mireckiego, gmachu szkolnego na Bałutach, drogi Łódź—Łagiewniki, dróg na terenie Łagiewnik i na terenie majątku miejskiego Marysin, wiaduktu na ul. Tramwajowej i Wysokiej oraz ułożenie ulepszonych bruków na ul. Piotrkowskiej i na placu przed Dworcem Kaliskim.

Ogólny koszt zamierzonych przez Wydział Budownictwa robót inwestycyjnych wyniesie sumę zł. 3.547.858,29.

Wydział Plantacyj Miejskich będzie prowadził rozbudowę Parku Ludowego

na terenie t. zw. Polesia Konstantynowskiego, obejmującego 67 ha. Wydział ten zamierza: wykończyć dwa boiska sportowe (reprezentacyjne o bieżni długości 500 mtr. i ćwiczebne o bieżni długości 400 mtr.), wybudować 6 kortów tenisowych i 6 placów do gier sportowych (siatkówki i koszykówki), przeprowadzić niwelację i zadrzewić część Alei Poleskiej i Okólnej) ułożenie nawierzchni na alejach i drogach pieszych w parku oraz w ogrodach: Jordanowskim i zoologicznym wyregulować brzegi stawu oraz zbudować upusty i kaskady, wybudować i zadrzewić tor saneczkowy, wybudować strzelnicę małokalibrową, wykopać drugą część stawów oraz zadrzewić wzgórze przy tych stawach, wykonać niwelację terenu oraz zadrzewić ogród Jordanowski, urządzić teren pod ogród zoologiczny, założyć trawniki i t. p.

Ogólny koszt zamierzonych przez Wydział Plantacyj Miejskich robót inwestycyjnych w roku 1954 wyniesie sumę zł. 420.000.—.

Przedsiębiorstwo „Gazownia Miejska” wybuduje nową dalekotocznę od ulicy 11 Listopada przez ul. Hipoteczną do ul. Łagiewnickiej oraz dokona rewizji dalekotoczni od ul. Targowej Nr. 18 do zbiornika gazu przy ul. Srebrzyńskiej Nr. 77. Ogólny koszt wymienionych robót wyniesie zł. 198.561.—.

Przedsiębiorstwo „Kanalizacja i Wodociągi” zamierza prowadzić dalszą rozbudowę sieci kanalizacyjnej na terenie miasta oraz dokonać regulacji dalszej części rzek: Łódki i Jasieni. Ogólny koszt robót kanalizacyjnych wyniesie sumę zł. 1.495.792,09.

Przedsiębiorstwo „Kanalizacja i Wodociągi” zamierza również w roku 1954 rozpocząć budowę wodociągów; kosztorys robót wodociagowych, które mają być wykonane w tym roku, zamyka się sumą około zł. 1.800.000.—.

W ten sposób kosztorys wyżej wymienionych robót inwestycyjnych Zarządu

m. Łodzi w roku 1954 zamyka się sumą zł. 8.701.518,16.

Na prowadzenie tych robót inwestycyjnych Zarząd m. Łodzi zamierza otrzymać z Funduszu Pracy pożyczkę w kwocie zł. 5.216.757,25 oraz dotację w kwocie zł. 1.191.195,05, dopłacić zaś z własnych funduszy zł. 2.195.565,88. Z sumy tej zł. 148.041.— pokryje przedsiębiorstwo „Gazownia Miejska”, kwotę zł. 100.000.— na budowę wiaduktu przy ul. Tramwajowej i Wysokiej, pokryje Ministerstwo Komunikacji.

Echa pobytu Komisarza Rządowego m. Łodzi w Warszawie. W ubiegłym miesiącu Komisarz Rządowy m. Łodzi — p. inż. Wacław Wojewódzki bawił w Warszawie w sprawach urzędowych miejskich. Głównym celem wyjazdu p. Komisarza Rządowego było przeprowadzenie konferencji z odpowiednimi czynnikami w sprawie unormowania kwestyj, związanych z pożyczką w kwocie 2 milionów dolarów, zaciągniętą w 1928 roku z Banku Gospodarstwa Krajowego przez ówczesne władze miejskie. Nieopłacanie przez szereg lat odsetek z tytułu zaciągnięcia tej pożyczki spowodowało, że należna suma z powyższego tytułu bardzo wzrosła. W związku z wyżej poruszoną sprawą Komisarz Rządowy m. Łodzi przedstawił w Ministerstwie Skarbu i w Banku Gospodarstwa Krajowego możliwy sposób załatwienia przez Gminę Miejską Łódź tej kwestji, i zwrócił się z prośbą o poparcie do p. Wiceministra Korsaka, przedstawiając mu zarazem ogólną sytuację Zarządu m. Łodzi. Między innymi Komisarz Rządowy m. Łodzi — p. inż. Wacław Wojewódzki poruszył sprawę miejskich obligacji przedwojennych i powojennych.

Z Komisji Specjalnej do udzielenia ulg podatkowych. W dniu 19 i 26 października r. b. w Oddziale Podatkowym Zarządu m. Łodzi odbyły się pod przewodnictwem naczelnika Wydziału Finans-

wego, p. L. Chwalbińskiego, posiedzenia Komisji Specjalnej do udzielania ulg podatkowych.

Na posiedzeniu tej Komisji, odbytem w dniu 19 października r. b. umorzono: 4 płatnikom podatek od ładunków na zł. 85,45, 56 płatnikom podatek widowski na zł. 2.195,51, oraz 1.951 płatnikom miejski podatek od lokali za lata 1924—1926 — zł. 49.009,78.

Ponadto Komisja przedstawiła 17 wniosków na umorzenie podatków miejskich na ogólną kwotę zł. 14.780,51, które przesłane zostały p. Komisarzowi Rządowemu m. Łodzi do akceptacji.

Zaznaczyć należy, że umorzenia podatku od lokali za lata 1924—1926 dotyczą płatników, którzy wyjechali z Łodzi i adresów ich odnaleźć nie można, bądź takich, których krytyczny stan materialny został sprawdzony przez odnośne organa kontrolujące.

Na posiedzeniu Komisji, odbytem w dniu 26 października r. b. rozpatrzono 2951 spraw, dotyczących zaległości podatkowych za lata 1924—1932. Umorzono sumy zł. 54.060,20 z tytułu opłaty na utrzymanie dróg i ulic, zł. 8.786.— z tytułu podatku od posiadania przedmiotów zbytku, zł. 24,20 z tytułu podatku hotelowego, zł. 8.159.— z tytułu podatku od psów, zł. 417,85 z tytułu podatku od widowisk, zł. 1.648,97 z tytułu podatku od towarów, przywożonych drogami żelaznymi i zł. 854,95 podatków zniesionych.

Ponadto Komisja postawiła wniosek na umorzenie kwoty zł. 19.958,20, należnej miastu z tytułu podatku widowiskowego od przedstawień Teatru Miejskiego w sezonie 1925/1926.

Akcja szczepień przeciwospowych, przeprowadzona na wiosnę r. b. przez Wydział Zdrowotności Publicznej. Wydział Zdrowotności Publicznej Zarządu m. Łodzi, podczas akcji wiosennej w 1935 r., zaszczepił przeciw ospie w Miejskich Dozorach Sanitarnych 8559 niemowląt, prywatnie u lekarzy i felerzerów zaszczepio-

no 941 niemowląt. Razem więc dokonano szczepień u 9480 niemowląt. Niezależnie od tego zaszczepiono w miejskich szkołach powszechnych dzieci do lat 14 (powtórnie) — 15758.

Ogółem zatem na wiosnę w 1935 r. zaszczepiono 25258 dzieci.

Nowy budynek szkolny. W październiku, r. b. odbyło się przejęcie specjalnie wzniesionego na cele szkolnictwa powszechnego budynku szkolnego, znajdującego się przy ul. Cegielnianej Nr. 65.

W budynku tym znajduje się 15 sal wykładowych, 1 gimnastyczna oraz cały szereg urządzeń, niezbędnych dla potrzeb szkolnictwa.

Zaznaczyć należy, że w budynku tym znajdują pomieszczenie szkoły, które zajmowały dotychczas lokale w domach wynajętych mieszkalnych przy ul. Południowej Nr. 28 i Nr. 40 oraz przy ulicy Kilińskiego Nr. 15.

Oświetlenie ulic. Dzięki staraniom Zarządu m. Łodzi jeszcze w roku bieżącym oświetlonych zostanie 207 lampami elektrycznymi (100 i 300-watowymi) 25 ulic o ogólnej przestrzeni 10 klm.

Oświetlone będą następujące ulice: Żytnia, Wrocławska, Piwna, Pawia, Modra, Bydgoska, Miodowa, Oficerska, Jeneralska, plac przed kościołem przy ulicy Letniej (na Kozinach), Jęczmienna, miejski teren na Mani, na którym znajdują się domki drewniane, Żeglarska, Wincentego, Krawiecka, Obłągorska, część ul. Smutnej, część ul. Małachowskiego, Głęboka, Dąbrowska od ul. Rzgowskiej do granic miasta, część ul. Kraszewskiego, Lenartowicza, Piotrkowska, Reytana oraz Kwiecista do granic miasta.

Akcja dożywiania dziatwy, uczęszczającej do przedszkoli i miejskich szkół powszechnych. Na skutek polecenia Komisarza Rządowego m. Łodzi — p. inż. Wacława Wojewódzkiego — Wydział Opieki Społecznej Zarządu m. Łodzi przy-

stąpił do zorganizowania akcji dożywiania dziatwy rodziców bezrobotnych, a uczęszczającej do przedszkoli i miejskich szkół powszechnych. Akcją tą objętych zostanie około 8.000 dzieci, z których każde otrzymywać będzie dziennie po 200 gr. mleka pasteuryzowanego oraz 50 gr. chleba.

Zaznaczyć należy, że na prowadzenie tej akcji Komitet Lokalny Funduszu Pomocy Bezrobotnym Województwa Łódzkiego w Łodzi przeznaczył 75.000.— zł., z której Zarząd m. Łodzi otrzymał 255 tonn mąki żytniej oraz 32.000 kostek mieszanki kawowo-eukrowej.

Akcja dożywiania uruchomiona została narazie na przeciąg 125 dni szkolnych, poczynając od dnia 1 listopada r. b.

Miejskie Komisje. Na mocy decyzji Komisarza Rządowego m. Łodzi — p. inż. Wacława Wojewódzkiego — do Komisji Powszechnego Nauczania delegowane zostały w charakterze przedstawicieli Zarządu m. Łodzi następujące osoby: pp. Wyszniacki Henryk, Grzywna Marjan, Kazanek Jan, Nowakowski Stanisław, Starkiewicz Leon, Wasiak Franciszek, Wasilewski Tomasz, Zieleziński Aleksander.

Do Rady Szkolnej Miejskiej delegowani zostali w charakterze członków pp.: Waltratus Jan — naczelnik Wydziału Oświaty i Kultury, Borkowska Marja, Fiedler Zygmunt, ks. Kaczyński Dominik, Lorenc Zygmunt, Opaliński Wacław; w charakterze zastępców członków pp.: Ciasz Józef, inż. Gross Oskar, Kubasiewicz Stanisław, Owsianko Władysław, Paprocki Stanisław i Wdówka Marjan.

Miejska Komisja Rewindykacyjna. Komisarz Rządowy m. Łodzi — p. inż. Wacław Wojewódzki powołał do życia Komisję Rewindykacyjną, mającą na celu umorzenie względnie obniżenie kosztów leczenia ubogich chorych w szpitalach miejskich.

Do komisji tej wchodzi następujące osoby: pp. Stanisław Kempner jako przewodniczący, Helena Andzelakowa, Ch. Berman, dr. M. Maczewski i dr. E. Mittelstaedt — jako członkowie oraz przedstawiciele Urzędu Kontroli Miejskiej i Wydziału Opieki Społecznej.

Rada do spraw produkcji i obrotu nabiałem na terenie m. Łodzi. Na mocy decyzji Komisarza Rządowego, p. inż. Wacława Wojewódzkiego, powołana do życia została przy Wydziale Zdrowotności Publicznej Zarządu m. Łodzi Rada do spraw produkcji i obrotu nabiałem na terenie m. Łodzi. W skład Rady tej wchodzi następujące osoby: pp. naczelnik Wydziału Zdrowotności Publicznej St. Kempner, jako przewodniczący, in spektor weterynaryjny m. Łodzi M. Nehrebecki, jako sekretarz, oraz jako członkowie: inspektor sanitarny m. Łodzi — dr. B. Misjon, kierownik Miejskiej Pracowni Bakterjologicznej — dr. T. Załęski przedstawiciele: Wydziału Statystycznego — kierownik St. Kaźmierczak, Wydziału Gospodarczego — kierownik M. Jaroszek, Urzędu Przemysłowego — inż. E. Berliner, Urzędu Wojewódzkiego — Wydz. Rolnictwa i Weterynarji — kierownik L. Keller, Państwowego Zakładu Badania żywności — dr. E. Ritt, Wojewódzkiego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych, Łódzkiej Izby Rolniczej — dyr. inż. J. Kawczak, Referatu Apropriacyjnego Starostwa Grodzkiego — A. Rajn, Stowarzyszenia Zawodowych Mleczarzy i Właścicieli Krów w Łodzi i okolicy — Ch. Wiślicki, Okręgowego Związku Spółdzielni Spożywców — T. Walczakowski, oraz Stanisław Chruścielski jako przedstawiciel Związku Spółdzielni Mleczarsko-Jajczarskich.

Powołanie do życia miejskiej komisji stypendjalnej. Komisarz Rządowy m. Łodzi — inż. Wacław Wojewódzki powołał do życia Komisję, mającą na celu rozpatrywanie podań osób, ubiegających się —

na zasadzie statutów stypendjalnych, obowiązujących w Zarządzie m. Łodzi — o przyznaniu zapomóg z funduszów miejskich na kształcenie się w wyższych zakładach naukowych.

Skład tej Komisji jest następujący: przewodniczący — Komisarz Rządowy m. Łodzi — inż. Wacław Wojewódzki, członkowie: poseł adw. Bolesław Fichna, dyr. Tadeusz Czapczyński, prof. Zygmunt Lorentz i posłanka Kazimiera Marczyńska oraz referent — naczelnik Jan Waltratus.

Z Komisji Teatralnej. Komisarz Rządowy m. Łodzi p. inż. Wacław Wojewódzki zaprosił do Komisji Teatralnej p. dyr. Antoniego Idźkowskiego na miejsce zmarłego członka tej Komisji ś. p. dyr. Leona Gajewicza i p. Rajmunda Wojałkowskiego.

Z Komisji do udzielania ulg podatkowych. Komisarz Rządowy m. Łodzi p. inż. Wacław Wojewódzki zaprosił dodatkowo do Komisji do udzielania ulg podatkowych p. Adama Cyrańskiego.

Posiedzenie Komitetu w sprawie ustalenia herbu m. Łodzi. W dniu 14 października r. b. w sali posiedzeń Zarządu m. Łodzi odbyła się pod przewodnictwem Komisarza Rządowego m. Łodzi — p. inż. Wacława Wojewódzkiego konferencja w sprawie ustalenia herbu m. Łodzi — zgodnie z odnośnym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o godłach, chorągwiach i odznakach miast.

W posiedzeniu tem wzięli udział zaproszeni przez Komisarza Rządowego m. Łodzi: przedstawiciel Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — profesor Politechniki Warszawskiej — inż. arch. Jarosław Wojciechowski, przedstawiciel Warszawskiego Towarzystwa Heraldycznego — dr. Zygmunt Wdowiszewski, znany heraldyk dr. Marjan Gumowski, b. dyrektor Muzeum Wielkopolskiego z Poznania, poseł Lu-

dwik Waszkiewicz, kierownik Archiwum Akt Dawnych m. Łodzi — prof. Józef Raciborski, dyrektor Zarządu m. Łodzi — M. Kalinowski i naczelnik Urzędu Kontroli Miejskiej — Józef Zalewski.

Po dłuższej i ożywionej dyskusji zdecydowano rozpisać konkurs zamknięty na opracowanie projektu herbu Łodzi, który powinien być oparty na pierwotnych godłach m. Łodzi z XV i XVI wieku, jakie się znajdują na pieczęciach miejskich, przechowanych na łódzkich dokumentach archiwalnych. Jednocześnie ustalono, iż godłem m. Łodzi jest złota łódź z wiosłem na czerwonej tarczy. Te cechy są istotne i muszą być uwzględnione w projekcie, natomiast samą stylizację łódki i wiosła pozostawia się projektodawcom.

Sąd konkursowy, zwołany zostanie w połowie grudnia roku bieżącego. W konkursie wezmą udział wybitne siły artystyczne z Warszawy, Krakowa i Łodzi. Wyróżniony na konkursie projekt zostanie przez Zarząd m. Łodzi nabyty i przedstawiony władzom nadzorczym do zatwierdzenia.

W sprawie skoordynowania działalności miejskich instytucji kulturalno-oświatowych. W dniu 26 października r. b. w sali posiedzeń Magistratu odbyła się zwołana przez Komisarza Rządowego m. Łodzi, p. inż. Wacława Wojewódzkiego i pod jego przewodnictwem, konferencja w sprawie skoordynowania działalności miejskich instytucji kulturalno-oświatowych. W konferencji tej wzięli udział zaproszeni przez p. Komisarza Rządowego m. Łodzi kierownicy instytucji oświatowo-kulturalnych pp.: J. Raciborski, kierownik Archiwum Miejskiego, J. Augustyniak, kierownik Miejskiej Biblioteki Publicznej, J. Manugiewicz, kierownik Miejskiego Muzeum Etnograficznego, M. Danielewiczówna, p. o. kierownika Miejskiego Muzeum Historycznego, E. Potęga, kierownik Miejskiego Muzeum Przyrodniczego, dr. M. Więckowska, kierownic-

ka Miejskiej Pracowni Psychologicznej, J. Waltratus, naczelnik Wydziału Oświaty i Kultury, E. Rosset, naczelnik Wydziału Statystycznego, J. Zalewski, naczelnik Urzędu Kontroli Miejskiej oraz M. Kalinowski, dyrektor Zarządu Miejskiego.

Na konferencji tej poszczególni kierownicy wspomnianych wyżej instytucyj złożyli krótkie sprawozdanie z działalności. Aczkolwiek każda z tych instytucyj współpracuje z niektórymi placówkami naukowymi, a więc: Muzeum Etnograficzne — z Towarzystwem Etnograficznym, Biblioteka Publiczna — z Towarzystwem Bibliofilów, Muzeum Historyczne — z Polskim Towarzystwem Historycznym, Pracownia Psychologiczna — z Towarzystwem Psychotechnicznym, Pracownia Przyrodnicza — z Towarzystwem Przyrodniczym im. Staszica — na wniosek Komisarza Rządowego — uznano za konieczne powołać do życia przy Wydziale Oświaty i Kultury Komisję Kulturalno-Oświatową, która by roztoczyła nadzór i wydawała opinię we wszystkich poczynaniach kulturalno-oświatowych Zarządu m. Łodzi, jak: czytelnictwa, bibliotekarstwa, muzealnictwa, wydawnictw naukowych i t. p.

Uroczystość otwarcia nowoprzebudowanego miejskiego zakładu kąpielowego. W dniu 31 października r. b. przy licznych udziałach przedstawicieli sfer samorządowych, państwowych i społecznych, Komisarz Rządowy, p. inż. Wacław Wojewódzki, dokonał otwarcia nowoprzebudowanego miejskiego zakładu kąpielowego przy ul. Mielczarskiego Nr. 11.

Rozpoczynając tę uroczystość, p. Komisarz Rządowy wygłosił okolicznościowe przemówienie, w którym podkreślił doniosłe cele tej pożytecznej instytucyj, która uruchomiona została dla niezamożnej ludności, zamieszkującej w północnej części naszego miasta, zaznaczając przytem, że bezpłatnie z zakładu tego korzystać będą: dziatwa, uczęszczająca do

miejskich szkół powszechnych, wychowawcy miejskich zakładów opieki społecznej oraz bezrobotni, korzystający z zapomóg Funduszu Bezrobocia i z dołącznej pomocy samorządowej, państwowej i społecznej.

Po przemówieniu p. Komisarza Rządowego — J. E. Ks. Biskup Sufragan Tomczak dokonał aktu poświęcenia zakładu kąpielowego, poczem naczelnik Łódzkiego Wojewódzkiego Urzędu Zdrowia — dr. Skalski, w imieniu p. Wojewody i Dyrektora Departamentu Służby Zdrowia, dokonał przecięcia wstążki i wygłosił przemówienie, w którym wskazał na wysiłek Zarządu m. Łodzi, i który w tak krytycznym pod względem finansowym dla miasta momencie dąży do przysporzenia niezamożnej ludności takich instytucyj, do jakich zaliczyć należy nowoprzebudowany zakład kąpielowy.

Na zakończenie uroczystości — goście, biorący w nich udział, zwiedzili zakład, który został gruntownie przebudowany i wyposażony w najnowsze urządzenia, posiada 17 wani, 53 sietek natryskowych, kamerę dezynfekcyjną oraz mieszczący się tam również wydzielony oddział dla chorych, t. zw. świerzbowych. Po zwiedzeniu Zakładu, dokonane zostało pamiątkowe zdjęcie fotograficzne.

Z ramienia Zarządu m. Łodzi w uroczystości wspomnianej brali udział: Dyrektor Zarządu m. Łodzi — p. Mieczysław Kalinowski, przedstawiciele Wydziału Zdrowotności Publicznej, Wydziału Oświaty i Kultury oraz lekarze-higieniści.

Członkowie Miejskiego Komitetu Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego. Pan Wojewoda Łódzki, przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego, powołał na członków do Miejskiego Komitetu P. W. i W. F., na czele którego stoi Komisarz Rządowy m. Łodzi — inż. Wacław Wojewódzki, następujące osoby: red. Cz. Gumkowski-go — prezesa Syndykatu Dziennikarzy

Łódzkich, red. W. Kozielskiego — prezesa Związku Dziennikarzy i Publicystów Sportowych, adw. dr. St. Chomicza — prezesa Związku Oficerów Rezerwy, Koła Łódzkiego, dr. R. Pachucką, dyr. Gimnazjum Państwowego im. E. Szczygielkiej, J. Habrowską, referentkę P. W. Kobiet do Obrony Kraju, Z. Szumlewskiego, prezesa Łódzkiego Okręgu Związku Lekkoatletycznego, H. Jeleniowskiego — dyr. Drukarni Państwowej, St. Taflńskiego — naczelnika Stacji Kolejowej Łódź-Fabryczna, H. Konopkę — wiceprez. Łódzkiego Klubu Sportowego, R. Bromirskiego, dyr. Państwowego Gimnazjum im. Kopernika, St. Kostowskiego — prezesa Zarządu Grodzkiego Związku Strzeleckiego w Łodzi, inż. B. Siminowicz — prezesa Koła Opieki nad II Baonem P. W., Z. Folta — kierownika Sekcji W. F. i P. W. przy Związku Oficerów Rezerwy, dr. L. Frydmana, lekarza Miejskiej Poradni Sportowej, J. Kuklińskiego — prez. Okręgowego Związku Młodzieży Pracującej „Orle”, K. Lisieckiego — kierownika szkoły powszechnej, oraz K. Rękowski — przedstawiciela Robotniczego Klubu Sportowego „Widzew”.

Drugi jednodniowy spis mleka w Łodzi. W związku z opinią Rady do spraw produkcji i obrotu nabiałem i na skutek decyzji Komisarza Rządowego m. Łodzi — p. inż. W. Wojewódzkiego Wydział Zdrowotności Publicznej Zarządu m. Łodzi przeprowadzi w listopadzie r. b. drugi jednodniowy spis spożycia mleka, dostarczonego z poza Łodzi i wyprodukowanego w mieście.

Dokonywanie periodycznych spisów spożycia mleka uznać należy za doniosłą

czynność zarządów gmin miejskich, bowiem uzyskane dane statystyczne są wskaźnikami: o zdolności nabywczej ludności, rozwoju racjonalizacji odżywiania się ludności miasta oraz stopnia nasilenia alkoholizmu wśród ludności, ponieważ wzrost spożycia mleka jest wskaźnikiem zmniejszenia się spożycia alkoholu.

Zaznaczyć należy, że pierwszy jednodniowy spis mleka w Łodzi odbył się w czerwcu 1929 roku.

Umorzenie kosztów leczenia ubogich chorych. Na wniosek Komisji Rewindykacyjnej, istniejącej przy Wydziale Zdrowotności Publicznej — Komisarz Rządowy m. Łodzi — p. inż. Wacław Wojewódzki umorzył: 1) koszty leczenia ubogich chorych w Sanatorium dla lekko-gruźliczych w Chojnach za czas od dnia 1 kwietnia do 30 czerwca 1935 roku na łączną sumę zł. 48.296.50 oraz 2) koszty leczenia ubogich w szpitalu św. Aleksandra za czas od dnia 1 kwietnia do 30 czerwca 1935 roku na łączną sumę zł. 26.517.65.

Cech Krawców w Łodzi zaofiarował Miejskiemu Muzeum swój najstarszy sztandar. Uchwałą walnego zgromadzenia — Cech Krawców w Łodzi zaofiarował Miejskiemu Muzeum swój najstarszy sztandar.

Sztandar ten przejęty przez miasto został w dniu 5 listopada r. b. na uroczystości obchodu 115-lecia istnienia wspomnianej korporacji.

Z ramienia Zarządu m. Łodzi w wyżej wspomnianej uroczystości wziął udział przedstawiciel Urzędu Przemysłowego I Instancji — p. dr. Karol Łukasiewicz.

II. RÓŻNE.

Woda do picia. Weszło w życie rozporządzenie ministrów opieki społecznej i spraw wewnętrznych o wodzie do picia i potrzeb gospodarskich.

Rozporządzenie to ustala, że do badania wody uprawnione są: państwowy zakład higieny, państwowe zakłady badania żywności i przedmiotów użytku, oraz

komunalne pracownice badania żywności i przedmiotów użytku.

Przepisy rozporządzenia przewidują m. in., jaka woda nie może być uważana za zdatną do picia i potrzeb gospodarskich. O ile wyniki badania wody nie odpowiadają przepisom rozporządzenia, powiatowa władza administracji ogólnej obowiązana jest wydać zarządzenia ochronne.

Państwowa rada komunikacyjna. Na posiedzeniu Rady Ministrów uchwalono projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy o przekształceniu państwowej rady kolejowej na państwową radę komunikacyjną.

Państwowa rada komunikacyjna, obok zadań dotychczas istniejącej państwowej rady kolejowej, obejmie również opinjowanie spraw zasad polityki drogowej, wodnej i lotniczej. Skład rady kolejowej uzupełniony będzie powołanymi przez Ministra komunikacji fachowcami

tych dziedzin komunikacji, ponadto przedstawicielem minist. spraw zagranicznych, oraz reprezentantami Związku miast i Związku gmin wiejskich. Przedstawiciele samorządów wejdą do państwowej rady komunikacyjnej ze względu na włączenie do zakresu jej działania spraw samorządowych dróg kołowych.

Posiedzenia państwowej rady komunikacyjnej zwoływać będzie, w miarę potrzeby, minister komunikacji. Rada podzielona będzie na 6 stałych komitetów. Prócz dotychczas istniejących trzech komitetów rady kolejowej utworzone będą komitety: publicznych dróg kołowych, dróg wodnych i — do spraw koordynacji przewozów kolejowych, samorządowych, wodnych i lotniczych.

Jednocześnie z przekształceniem państwowej rady kolejowej na państwową radę komunikacyjną, projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej znosi wynagrodzenia przewodniczących komitetów stałych.

Sprawozdanie kasowe Zarządu m. Łodzi za miesiąc październik 1933 r.

Dz.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Pdłg. budżetu 1933/34	Realizacja od 1. IV. do 30. IX. 1933 r.	Realizacja w październiku	RAZEM
A. Dochody zwyczajne:					
I	Majątek komunalny	199.440	76.018.44	13.802.85	89.821.29
II	Przedsiębiorstwa komunalne	2 732 752	1.507.398 61	147.454.91	1.654.853.52
III	Subwencje i dotacje	121.562	38 110 —	7.600.—	45.710.—
IV	Zwroty	686.150	191 511.32	34.113 98	225.625.30
V	Opłaty administracyjne	481.864	253.101.69	35.171.43	288.273.12
VI	Opł. za korzyst. z urzędz. i zakł. dobra publiczn.	506.426	210.784.49	27.168.70	237.953.19
VII	Dopłaty	—	—	—	—
VIII	Udział w podatkach państwowych	2.050.000	856.592.60	336.809.31	1.193.401.91
IX	Dodatek do podatków państwowych	11.645.000	4.436.915.38	886.158.64	5.323.074.02
X	Podatki samoistne	3.860 001	1.470.217.39	142 231.72	1.612.449.11
XI	Różne	235.313	101.646.10	19.407.09	121.053.19
		22.518.508	9.142.296.02	1.649.918 63	10 792.214.65
B. Dochody nadzwyczajne:					
I-VII	Zasiłki inwestycyjne i inne	5.743.207	3.671.143.—	720.809.26	4.391.952.26
VIII	Nadwyżka budżet. z ubiegłego okresu obrachunk.	337.138	349.835.77	15.297.43	365.133.20
		28 598.853	13.163.274.79	2.386.025.32	15.549.300.11
Szp.	Szpitala miejskie	1.686.433	559 666.24	152.046.90	711.713.14
Z. O.	Zakłady Opiekuńcze	892.173	258.479.49	69.464.74	327.944.23
P. K.	Przedsiębiorstwa komunalne	12.533.883	346.775.12	171.754.02	518.529.14
		43 711.342	14 328.195 64	2.779.290.98	17.107.486.62
Sumy przechodnie			7 643.255.33	903.923.91	8.547.179.24
Zaliczki			672 956.35	144.469.99	817.426 34
			22 644.407.32	3 827 684.88	26.472.092.20

Sprawozdanie kasowe Zarządu m. Łodzi za miesiąc październik 1933 r.

Dział	WYSZCZEGÓLNIENIE	PdŃg. budżetu 1933/34	Realizacja od 1. IV. do 30. IX. 1933 r.	Realizacja w październiku	RAZEM
A. Wydatki zwyczajne:					
I	Administracja ogólna	4.067.946	1.861.429.43	323.967.64	2.185.397.07
II	Majątek komunalny	553.069	236.018 38	41.869.01	277.887.39
III	Przedsiębiorstwa komunalne	484.262	—	—	—
IV	Spłata długów	890.399	2.857.140.59	b) 2.551.386 12	305.754.47
V	Drogi i place publiczne	1.519.063	719.025 08	290 571.28	1.009.596.36
Va	Regulacja miasta	195.674	80.741.20	15.002.98	95.744.18
VI	Oświata	2.953.954	1.239.316.54	219.779.62	1.459.096.16
VII	Kultura i sztuka	518.035	230.513 02	50.483.09	280.996.11
VIII	Zdrowie publiczne	3.980.440	1.351.607.34	496.456.36	1.848.063.70
IX	Opieka Społeczna	2.996.437	1.018.423.04	201.640 72	1 220.063.76
X	Popieranie rolnictwa	168.700	77.501.94	11.303.64	88.805.58
XI	„ przemysłu i handlu	468.612	197.297.08	21.406.25	218.703.33
XII	Bezpieczeństwo publiczne	1.282.174	258.297 18	44.195.13	302.492.31
XIII	Różne	337.449	110.328 97	7.383.93	117 712.90
		20.416.214	10.237.639.79	b) 827.326.47	9.410.313.32
B. Wydatki nadzwyczajne:					
I-XIII	Wydatki inwestycyjne	7 771.687	199.421.68	4.347.292.44	4.546.714.12
XIV	Pokrycie niebororu budżet. z ubiegł. roku budżet.	410.952	1.673.889 25	44.757 31	1.718 646.56
		28.598 853	12.110.950.72	3.564.723.28	15.675.674.—
Szp.	Szpitala miejskie	1.686.433	559.666.24	152.046.90	711.713.14
Z. O.	Zakłady Opiekuńcze	892.173	258.479.49	69.464.74	327.944.23
P. K.	Przedsiębiorstwa komunalne	12.533.883	2 383.046.36	232.060.35	265.106 71
		43.711 342	15.312.142 81	4.018.295.27	19 330.438.08
Sumy przechodnie			4.416.999.77	1.241.220.48	5.658.220.25
Zaliczki			2.797.816.08	b) 1.418.719.52	1.379.096 56
			22.526.958.66	3.840.796.23	26.367.754.89

UWAGA: 1. Sumy z literą b) oznaczają kwoty ujemne.
 2. Suma ujemna w dz. IV powstała na skutek przebiegowania zł. 2.559.813,42 na dz. B w związku z uchwaleniem budżetu nadzwyczajnego (budowa kanalizacji).
 3. Suma ujemna w dz. „Zaliczek” powstała na skutek przebiegowania zł. 1.343.417,73 na dz. B w związku z uchwaleniem budżetu nadzwyczajnego (roboty drogowe) oraz zł. 150.208,79 na dz. VIII (sezonowe roboty plantacyjne).

NEKROLOGJA

Dnia 11. XI. 1933 r. zmarła, przeżywszy lat 47

ś.†p.

Julja Witychówna

pracownica Wydziału Zdrowotności Publicznej

Cześć Jej Pamięci.

ZARZĄD MIASTA ŁODZI.

RUCH SŁUŻBOWY PRACOWNIKÓW ETATOWYCH

ZA MIESIĄC PAŹDZIERNIK 1933 ROKU

A. MIANOWANIA:

urzędnicy:

1. **Sikorski Marjan**, kierownik I Zakładu Kąpielowego, mianowany z dniem 1 października 1933 roku urzędnikiem z dotychczasowym uposażeniem.

B. PRZENIESIENIA:

urzędnicy:

1. **Sokołowski Jan**, referent Wydziału Budownictwa z dniem 1 października 1933 r. na równorzędne stanowisko do Archiwum Miejskiego z dotychczasowym uposażeniem.

2. **Mazurkiewicz Paweł**, asystent Rzeźni Publicznej Nr. 1, z dniem 1. X. 1933 r. na stanowisko kierownika I Okręgu Weterynaryjnego z dotychczasowym uposażeniem.

3. **Tamiliński Aleksander**, lekarz weterynaryjny I Okręgu Weterynaryjnego, z dniem 1. X. 1933 r. na stanowisko asystenta Rzeźni Publicznej Nr. 1 z dotychczasowym uposażeniem.

4. **Bieńkowski Stanisław**, p. o. referenta Wydziału Oświaty i Kultury z dniem 5. X. 1933 r., na równorzędne stanowisko do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

5. **Pachulska Stanisława**, maszynistka Wydziału Prezydjalnego, z dniem 16. X. 1933 r. na stanowisko kancelistki do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

6. **Morawski Julian**, kancelista Wydziału Finansowego, z dniem 1. X. 1933 r. na równorzędne stanowisko do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

7. **Liszkowski Jan**, księgowy Wydziału Finansowego, z dniem 1. X. 1955 r. na stanowisko sekretarza do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

8. **Drozdalski Ludwik**, księgowy Wydziału Finansowego, z dniem 29. X. 1955 r. na stanowisko sekretarza do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

9. **Kwaśniewski Roman**, kancelista Wydziału Finansowego, z dniem 1. X. 1955 r. na równorzędne stanowisko do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

10. **Klimeczakowa Józefa**, rachmistrz Wydziału Finansowego, z dniem 1. X. 1955 r. na stanowisko sekretarza do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

11. **Miedzińska Anna**, kancelistka Urzędu Stanu Cywilnego, z dniem 1. X. 1955 r. na równorzędne stanowisko do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

12. **Minorówna Anna**, dziennikarz Biura Rady Miejskiej, z dniem 1. X. 1955 r. na równorzędne stanowisko do Biura Ewidencji Ludności z dotychczasowym uposażeniem.

13. **Szwarc Mieczysław**, sekretarz Wydziału Opieki Społecznej, z dniem 7. X. 1955 r. na poprzednio zajmowane stanowisko do Wydziału Oświaty i Kultury z dotychczasowym uposażeniem.

14. **Klimek Hipolit**, rachmistrz Wydziału Finansowego, z dniem 16. X. 1955 r. na stanowisko kontrolera do Wydziału Opieki Społecznej z dotychczasowym uposażeniem.

C. PRZENIESIENIA W STAN SPOCZYNKU:

urzędnicy:

1. **Elmrich Zygmunt**, referent Oddziału Podatkowego, z dniem 1. X. 1955 r.
2. **Wacińska Otylja**, kancelistka Wydziału Zdrowotności Publicznej, z dniem 1. X. 1955 r.
3. **Rundo Paweł**, dyrektor Biura Rady Miejskiej, z dniem 1. X. 1955 r.

niżsi funkcjonariusze:

4. **Różycki Ignacy**, goniec Centralnej Ekspedycji, z dniem 1. X. 1955 r.
5. **Rybak Ignacy**, woźny Wydziału Zdrowotności Publicznej, z dn. 1. X. 1955 r.
6. **Baraniak Stanisław**, dozorca Wydziału Plantacyj Miejskich, z dn. 1. X. 1955 r.
7. **Różański Jerzy**, gospodarz Domu Noclegowego, z dniem 1. X. 1955 r.
8. **Włodarski Marcin**, odźwierny Wydziału Gospodarczego, z dniem 1. X. 1955 r.
9. **Chełmińska Józefa**, sprzątaczką Wydziału Gospodarczego, z dn. 1. X. 1955 r.
10. **Wiśniewski Feliks**, 11. **Szaniawski Władysław**, 12. **Karolewski Michał**, 13. **Rapacki Rudolf**, dozorczy Wydziału Gospodarczego, z dniem 1. X. 1955 r.
14. **Pułbratek Franciszek**, 15. **Nowicki Tomasz**, 16. **Rogowski Ignacy**, 17. **Rogacki Stanisław**, zamiatacze Wydziału Gospodarczego, z dniem 1. X. 1955 r.

SPROSTOWANIE. Do nekrologu o zgonie ś. p. Jana Romańskiego, zamieszczonego w Nr. 8 „Dziennika Zarządu m. Łodzi”, z dnia 15 sierpnia 1955 roku wkradła się omyłka. Zamiast Jan Romański powinno być wydrukowane: Stanisław Romański.

DO
WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW
I BIUR ZARZĄDU MIASTA ŁODZI
W MIEJSCU

W związku z okólnikiem Nr. 17 z dnia 18 września 1955 roku, dotyczącym ułożenia zamierzeń skarbowych Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1954/55, polecam wszystkim Wydziałom, Urzędom i Biurom Zarządu m. Łodzi przy preliniowaniu sum na naprawy budowlane i instalacyjne wykazywać tylko wydatki na te roboty, jakie uzna za nieodzowne Oddział Architektoniczny Wydziału Budownictwa. Na każdy nieodzowny remont winien być sporządzony kosztorys wstępny, przyczem odpowiedni kredyt na pokrycie wydatków, spowodowanych remontem, musi być preliniowany tylko w wysokości sumy kosztorysowej.

Oddział Architektoniczny Wydziału Budownictwa wzywam do opracowania jednolitych norm, dotyczących remontów wewnętrznych i zewnętrznych oraz napraw i urządzeń instalacyjnych i rozesłania ich za pośrednictwem Oddziału Ogólnego Wydziału Prezydjalnego wszystkim Wydziałom, Urzędom i Biurom Zarządu m. Łodzi.

Łódź, dnia 12 października 1955 roku.

Komisarz Rządowy
(—) W. Wojewódzki
(Inż. WACŁAW WOJEWÓDZKI)

DO
WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW
I BIUR ZARZĄDU MIASTA ŁODZI
W MIEJSCU

Urząd Kontroli Miejskiej przystąpi niebawem do badania stanu księgozbiorów Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz podręcznych bibliotek wydziałowych. Polecam przeto wszystkim Wydziałom, Urzędom i Biurom Zarządu m. Łodzi należyte uporządkowanie i skompletowanie posiadanych księgozbiorów w terminie do dnia 1 grudnia 1955 roku w myśl zasad, wyluszczonej w okólniku Nr. 25-739/52 I A z dnia 17 listopada 1952 roku.

Jednocześnie polecam wszystkim Wydziałom, Urzędom i Biurom Zarządu m. Łodzi skompletowanie w terminie do dnia 1 grudnia 1955 roku roczników wszystkich abonowanych czasopism, oprawienie ich, zainwentaryzowanie oraz wcielenie jako jednostek bibliotecznych do księgozbiorów wydziałowych.

Za podstawę do ustalania kompletów roczników posłuży coroczny budżet Zarządu m. Łodzi, w którym wymienione są abonowane czasopisma.

Łódź, dnia 12 października 1955 roku.

Komisarz Rządowy
(—) W. Wojewódzki
(Inż. WACŁAW WOJEWÓDZKI)

OKÓLNIK NR. 20.

DO

WSZYSTKICH WYDZIAŁÓW, URZĘDÓW I BIUR
ZARZĄDU M. ŁODZIODPIS ZWIĄZKOM ZAWODOWYM
PRACOWNIKÓW MIEJSKICH.PRZEDMIOT: ROZŁOŻENIE SPŁATY
NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU POŻYCZKI NA-
RODOWEJ NA 10 RAT MIESIĘCZNYCH.

Nawiązując do okólników Nr. 18 z dnia 20 września 1955 r. L. dz. Pers. 806 i Nr. 19 z dnia 26 września 1955 r. L. dz. Pers. 806, komunikuję, iż przez Komisarza Generalnego Pożyczki Narodowej wydane zostało następujące

OBWIESZCZENIE.

Podaje się do publicznej wiadomości, iż zgodnie z rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 2 października 1955 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 545) subskrybentom 6% Pożyczki Narodowej, którzy wpłacili w okresie subskrypcji 1/6 należności za subskrybowane obligacje tytułem pierwszej raty, może być pozostała część należności rozłożona na 10 równych rat miesięcznych, płatnych co miesiąc najpóźniej 5 każdego miesiąca, począwszy od 1 listopada 1955 roku.

Subskrybentom, spłacającym należność w 10 ratach nie przysługuje prawo do bonifikaty, przewidzianej w § 5 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 7 września 1955 roku (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 507), zaś po uiszczeniu całej należności obligacje będą im wydane bez pierwszego kuponu, płatnego 1 lipca 1954 roku.

Subskrybent, pragnący spłacić pozostałą część należności w 10 ratach, nie składa o tem osobnego pisemnego oświadczenia, lecz w terminie płatności II raty, t. j. do 5 listopada 1955 r., wpłaca zamiast 1/6 całej należności, połowę, t. j. 1/12 całej należności; tem samem uzyskuje automatycznie rozłożenie pozostałych jeszcze do zapłacenia 5/6 należności w 10 ratach miesięcznych.

Raty subskrypcyjne Pożyczki należy wpłacać w tej Placówce, w której była wpłacona pierwsza rata przy podpisaniu deklaracji.

Warszawa, dnia 12 października 1955 roku.

(—) *Stefan Starzyński*
Komisarz Generalny Pożyczki Narodowej.

Wobec tego zarządzam:

Pracownicy Zarządu m. Łodzi, którzy nie życzą sobie, aby przypadająca od nich reszta należności z tytułu Pożyczki Narodowej została rozłożona na 10 rat miesięcznych, zawiadomią o tem swych przełożonych, a ci z kolei podadzą nazwiska ich do wiadomości Oddziału Personalnego Wydziału Prezydjalnego w nieprzekra-

czalnym terminie 5 dni. Ci pracownicy, którzy zawiadomień nie zgłoszą, uważani będą za korzystających z ulgi w spłaceniu Pożyczki Narodowej i przypadające od nich raty należności zostaną automatycznie zmniejszone do połowy.

W wykazach potrąceń z tytułu Pożyczki Narodowej, załączanych do list płacy, a przeznaczonych dla Urzędu Skarbowego, należy zaznaczać, czy potrącona rata pożyczki stanowi 1/6 czy 1/12 całej należności, oraz wymieniać w specjalnej rubryce Nr. strony i Nr. kolejny, pod którym dany subskrybent w deklaracji zbiorowej figuruje.

W związku z tem punkt 9 okólnika Nr. 18 z dnia 20 września 1953 r. L. dz. Pers. 806 zostaje zmieniony w ten sposób, że udzielanie pracownikom pożyczek z funduszków miejskich wstrzymuje się na czas do dnia 1 lipca 1954 roku.

Okólnik niniejszy należy podać do wiadomości wszystkim pracownikom Zarządu m. Łodzi.

Łódź, dnia 16 października 1953 roku.

Komisarz Rządowy

(—) *W. Wojewódzki*

(Inż. WACŁAW WOJEWÓDZKI)

OBWIESZCZENIE.

Zarząd m. Łodzi podaje niniejszem do publicznej wiadomości, że Komisarz Rządowy m. Łodzi, działając na podstawie art. 73, 44 i 45 ustawy z dnia 25 marca 1935 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 294) w zastępstwie Magistratu i Rady Miejskiej, postanowił decyzją Nr. 250 z dnia 25. X. 1935 r., opartą na art. 1 p. 5 Ustawy z dnia 17 grudnia 1931 r. o państwowym podatku od energii elektrycznej (Dz. U. R. P. Nr. 112, poz. 880), ustalić na rok 1934 wysokość stawki dodatku komunalnego na rzecz m. Łodzi do państwowego podatku od energii elektrycznej na 25 0/0 podatku państwowego.

Łódź, dnia 30 października 1935 roku.

Komisarz Rządowy

(—) *W. Wojewódzki*

(Inż. WACŁAW WOJEWÓDZKI)

OBWIESZCZENIE

W SPRAWIE PAŃSTWOWEGO PODATKU OD UBOJU.

Zarząd Miasta Łodzi podaje do wiadomości, że na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1935 roku, zamieszczonego pod poz. 614 w Nr. 84 „Dziennika Ustaw“ z dnia 29 października 1935 r., wprowadzony został w życie z dniem 1 listopada 1935 roku państwowy podatek od uboju.

Do zapłaty państwowego podatku od uboju obowiązani są posiadacze zwierząt. Państwowemu podatkowi od uboju nie podlega ubój zwierząt, przeznaczonych do spożycia we własnym gospodarstwie domowym.

Państwowy podatek od uboju wynosi:

a) od jednej sztuki bydła rogatego	zł. 5.—
b) „ jednego cielęcia	„ 0.50
c) „ jednej sztuki nierogacizny	„ 1.50

Państwowy podatek od uboju pobiera Zarząd m. Łodzi na zasadzie art. 7 cytowanego wyżej rozporządzenia.

Państwowy podatek od uboju należy uiścić przed ubojem.

Łódź, dnia 3 listopada 1935 roku.

Komisarz Rządowy m. Łodzi

(—) *W. Wojewódzki*

(Inż. WACŁAW WOJEWÓDZKI)

OGŁOSZENIE.

Zarząd m. Łodzi, na podstawie art. 122 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 58 z 1925 r., poz. 411), wzywa niżej wymienionych podatników, aby w terminie dni 14-tu, od daty ukazania się niniejszego ogłoszenia, zgłosili się w godzinach urzędowych w Biurze Oddziału Podatkowego (Plac Wol-

ności 2, pok. 25), celem odebrania nadesłanych przez 3 Urząd Skarbowy w Łodzi nakazów płatniczych na państwowy podatek dochodowy na rok 1931 i 1932:

1. Blau Zysłę, zam. Zakątna 28, Nr. rej. szac. 358,
2. Geysfelda Zeliga, zam. Al. I. Maja 11, Nr. rej. szac. 1345,
5. Kuczyńskiego Dawida H., zam. Lipowa 9, Nr. rej. szac. 1828,
4. Najmana Jakuba, zam. Śródmiejska 12, Nr. rej. szac. 2849,
5. Rap Chanę, zam. Śródmiejska 46, Nr. rej. szac. 2615,
6. Rozenbluma Mordechela, zam. Śródmiejska 32, Nr. rej. szac. 451,
7. Szulca Edwarda, zam. Zielona 59, Nr. rej. szac. 428.

Nieodebrane nakazy uważa się po upływie wskazanego wyżej terminu za doręczone.

Łódź, dnia 28 października 1933 roku.

Komisarz Rządowy

(—) W. Wojewódzki

(Inż. WACŁAW WOJEWÓDZKI)

OGŁOSZENIE.

Zarząd m. Łodzi poszukuje w obrębie miasta pomieszczeń, nadających się dla potrzeb Domu Noclegowego dla Kobiet i Miejskiej Zbiorni dla starców.

Projektowane do wynajęcia objekty winny składać się z budynków murowanych, mieszkalnych i posiadać niezbędne ubikacje gospodarcze.

Oferty wraz z podaniem dokładnego adresu proponowanych realności oraz załączeniem planów orientacyjnych, jak również wskazaniem warunków i ceny najmu w złotych należy składać w biurze Wydziału Gospodarczego przy ul. Narutowicza Nr. 65, pokój Nr. 8 w terminie do dnia 20 listopada 1933 roku, gdzie uprzednio zasięgnąć można bliższych informacji.

Łódź, dnia 2 listopada 1933 roku.

ZARZĄD M. ŁODZI.

OGŁOSZENIE.

Firma: „Samuel Abbe“ (Łódź, ul. Piotrkowska Nr. 73) zagubiła potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Wytwórnia mebli „St. Wiśniewski“ (Łódź, ul. Piotrkowska Nr. 118) zagubiła kartę rzemieślniczą, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Włoch Moszek, zam. w Łodzi, przy ul. Rybnej Nr. 9, zagubił kartę rzemieśniczą, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Dorożyński Bolesław, zam. w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej Nr. 277, zagubił kartę rzemieśniczą, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Brener Berek, zam. w Łodzi, przy ul. Napiórkowskiego Nr. 69 (dawniej ul. Młynarska Nr. 38) zagubił kartę rzemieśniczą i koncesję, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Walerjan Langier, zam. w Łodzi, przy ul. Wólczańskiej Nr. 146 (dawniej ulica Kopernika Nr. 47) zagubił kartę rzemieśniczą i zezwolenie na prowadzenie zakładu, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Lejb Czerchowski, zam. w Łodzi, przy ul. Zawadzkiej Nr. 35, zagubił kartę rzemieśniczą na prowadzenie zakładu krawieckiego Nr. 5755/28, wydaną przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Fajgenbaum Ruchla, zam. w Łodzi przy ul. Piłsudskiego Nr. 51, zagubiła potwierdzenie zgłoszenia, wydane przez Urząd Przemysłowy I-ej Instancji Zarządu m. Łodzi.

OGŁOSZENIE.

Salomonowicz Gienia, zam. w Łodzi, przy ul. Pomorskiej Nr. 79, zagubiła książeczkę oszczędnościową Nr. 561, wydaną przez Komunalną Kasę Oszczędności m. Łodzi.